

Får patentloven anvendelse på norsk kontinentalsokkel?

Kandidatnummer: 108034

Leveringsfrist: 15. desember 2008

Veileder: Professor Are Stenvik

Til sammen 17 947 ord

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	3
1.1	Bakgrunn for oppgaven	3
1.2	Oppgavens problemstilling	4
1.3	Rettskilder	4
1.4	Avgrensning	6
1.5	Videre fremstilling.....	7
2	NORSK LOVS VIRKEOMRÅDE.....	8
2.1	Forholdet mellom norsk lovs virkeområde og lovvalgsspørsmålet.....	8
2.2	Forholdet mellom norsk lovs virkeområde og vernetingsreglene	9
2.3	Kort om norsk jurisdiksjonskompetanse	11
2.3.1	Territorialfarvannet	12
2.3.2	Den økonomiske sone	12
2.3.3	Kontinentalsokkelen	13
2.3.4	Det åpne hav	14
2.4	Patentlovens territorialprinsipp.....	14
3	NORSK JURISDIKSJON ETTER FOLKERETTEN.....	18
3.1	Havrettskonvensjonen.....	20
3.1.1	Konvensjonstolkning	20
3.1.2	Generelt om konvensjonen.....	21
3.2	Jurisdiksjon etter Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60.....	22
3.2.1	Hva omfattes av ” installasjons and structures”?	24
3.2.2	Hva innebærer ”exclusive jurisdiction”?.....	28
3.3	Jurisdiksjon etter Havrettskonvensjonen artikkel 77	30
3.3.1	Hva omfattes av artikkel 77?	30
3.3.2	”sovereign rights”	32
3.3.3	Omfanget av lovgivningskompetansen etter artikkel 77	34
4	PETROLEUMSLOVEN.....	40
4.1	Petroleumsloven § 1-5.....	41

4.2	Skal § 1-5 uttømmende regulere norsk retts anvendelse på kontinentalsokkelen, eller kan den suppleres med ulovfestede prinsipper?	43
4.3	”Annen norsk rett”	49
4.4	”Petroleumsvirksomhet”	50
4.4.1	Har kyststaten kun kompetanse til å regulere de sider av virksomheten som direkte knytter seg til ”petroleumsvirksomhet”?	52
4.5	”Flyttbare innretninger”	55
4.6	”Permanent plassert”	61
4.7	”Under fremmed flagg”	64
4.8	Følger det av lov, bestemmelse gitt av Kongen, folkeretten eller overenskomst med fremmed stat at patentloven ikke er ment å ha slik anvendelse?	64
5	GJELDER PATENTLOVEN FOR UTENLANDSKE FLYTTBARE INNRETNINGER?	65
5.1	Innledning	65
5.2	Innebærer petroleumsloven § 1-5 annet ledd et formkrav for annen lovgivning?	65
5.3	Er det bestemt for patentloven at den skal gis anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger?	73
6	KONKLUSJON	73
7	LITTERATURLISTE	75
7.1	Norske lover	75
7.2	Utenlandske lover	76
7.3	Traktater	76
7.4	Forarbeider	77
7.5	Forskrifter, resolusjoner og meldinger	78
7.6	Rettspraksis	78
7.7	Rettspraksis fra ICJ	79
7.8	Litteratur	79

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Patentretten er territorielt begrenset. Dette innebærer at den beskyttelse som meddelelse av et patent kan gi en oppfinner, som hovedregel er geografisk begrenset til Norges territorium.¹ Den norske kontinentalsokkelen er ikke en del av Norges territorium.

Teknologien kjenner ikke de samme grenser, og når kontinentalsokkelen ikke er underlagt noen stats generelle jurisdiksjon vil ingen meddelte patenter gi vern her. Dette kan være et problem for mange oppfinnere eller rettighetshavere som ønsker å verne om sine oppfinnelser.

Det er mange flyttbare innretninger som opererer på norsk kontinentalsokkel. Som hovedregel er disse underlagt flaggstatens jurisdiksjon. For å oppnå en effektiv og reell beskyttelse kan det være nødvendig å registrere sitt patent i de land som er aktuelle til å være flaggstat for innretninger på norsk kontinentalsokkel.

Dette vil være en lite tilfredsstillende løsning for oppfinneren. For det første er det dyrt å registrere et patent. For å oppnå et patent er det ofte ikke tilstrekkelig å betale en avgift til det nasjonale patentkontoret. Som regel må ulike patentkontorer eller advokatkontorer arbeide med patentsøknaden, og til dette kan det påløpe betydelige kostnader, særlig når dette må gjøres i en rekke land.

For det andre vil den som har til hensikt å ”snylte” på et patent ha mulighet til å velge en flaggstat hvor oppfinnelsen ikke er patentert, slik at oppfinneren i praksis må registrere i alle verdens land for å oppnå en effektiv beskyttelse.

---

¹ Brunsvig (1977) s. 150.

For det tredje vil det kunne foreligge manglende beskyttelsesmuligheter i enkelte land som følge av mangelfull eller fraværende patentlovgivning.²

Videre kan enkelte stater ha et svakt rettssystem. Dette kan gjøre det vanskelig å få en dom eller et krav tvangsfullbyrdet. Patentrettslige tvister er kompliserte, og stiller store krav til domstolsapparatet. Mange land som fungerer som flaggstat har ikke et tilfredsstillende rettssystem.

Det er derfor en rekke praktiske og økonomiske hensyn som tilsier at det bør være tilstrekkelig å registrere patentet i kyststaten for å gi beskyttelse på kontinentalsokkelen.

1.2 Oppgavens problemstilling

På bakgrunn av de spesielle hensyn som gjør seg gjeldende på kontinentalsokkelen åpner folkeretten for at kyststaten har en viss jurisdiksjonskompetanse over dette området. Ved lov har Norge benyttet seg av denne kompetansen.

Spørsmålet denne oppgaven vil behandle er i hvilken grad patentloven³ er gitt anvendelse på den norske kontinentalsokkelen, og overfor hvem og hvilket vern et norsk meddelt patent gir.

1.3 Rettskilder

Oppgavens sentrale kilder er petroleumsloven⁴ og dens forarbeider. Forarbeidene gir imidlertid liten veiledning for forståelsen av norsk jurisdiksjonskompetanse på norsk sokkel.⁵ Det følger av forarbeidene⁶ at det ikke har vært meningen å foreta

---

² Stenvik (2006) s. 307

³ Lov om patenter av 15. desember 1967 nr. 9

⁴ Lov om petroleumsvirksomhet av 29. november 1996 nr. 72

⁵ Ot.prp.nr 43 (1995-1996)

materielle endringer i rettstilstanden som har oppstått etter den eldre petroleumslov av 1985.⁷ Forarbeidene til denne lov og øvrige rettskilder rundt loven er derfor relevante ved tolkningen av dagens petroleumslov.⁸

Det foreligger ingen rettspraksis som direkte angår problemstillingen.⁹ Og det er skrevet lite om spørsmålet i juridisk teori. Professor Are Stenvik har behandlet problemstillingen i sin fremstilling av patentretten fra 2006.¹⁰ Dessuten har Høyesterettsadvokat og dr.jur. Per Brunsvig skrevet en artikkel som har tilsvarende problemstilling som denne avhandlingen.¹¹ Artikkelen er skrevet før Petroleumsloven (1985) og den kan derfor ikke lenger anses for å gi uttrykk for gjeldende rett. Imidlertid omhandler den sentrale deler av folkeretten som fortsatt er relevant, og derfor vil det bli henvist til denne i avhandlingen. Enkelte andre har berørt emnet, slik som Krokeide¹² og Øyehaug.¹³ Det finnes også enkelte artikler om jurisdiksjonskompetansen over Svalbard som er relevante for denne problemstillingen.

Folkeretten er av betydning for problemstillingen, og da særlig Havrettskonvensjonen som spesifikt regulerer kyststatens jurisdiksjonskompetanse på kontinentalsokkelen. Folkeretten setter opp rammene for kyststatens jurisdiksjon. Kyststaten kan ikke gå utenfor denne rammen ved sin lovgivning.

Jeg har ikke funnet noe rettspraksis eller artikler som omhandler denne problemstillingen i andre lands rettskilder. Det er således vanskelig å trekke noen

---

⁶ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29

⁷ Lov om petroleumsvirksomhet av 22.mars 1985 nr.11

⁸ Ot.prp.nr.72 (1982-1983) og NOU 1976:59

⁹ I avgjørelsen inntatt i LB. 2005 s. 132664 kunne spørsmålet kommet opp, men Lagmannsretten kom til at patentet var ugyldig, det ble derfor ikke tatt stilling til problemstillingen

¹⁰ Stenvik (2006) s. 308-311

¹¹ Brunsvig (1977)

¹² Krokeide (1981)

¹³ Øyehaug (1986)

paralleller til fremmed rett. Det er imidlertid klart at den engelske patentloven¹⁴ er ment å få anvendelse på den engelske kontinentalsokkelen. Det er mer usikkert i hvor stor grad dette gjelder.

Den engelske patentloven section 132 (4) lyder: *"This Act applies to acts done in an area designated by order under section 1 (7) of the Continental Shelf Act 1964 (...)"*. Etter "the Continental Shelf Act 1964" section 1 (7) er det gitt hjemmel for å gi en resolusjon som fastsetter at deler av den engelske kontinentalsokkelen underlegges *"the rights mentioned in subsection (1) (...)"*. Hvor langt patentloven rekker på den engelske kontinentalsokkelen vil bero på en tolkning av det "The Continental Shelf Act 1964" section 1 (1) omtaler som *"Any rights exercisable by the United Kingdom outside territorial waters (...)"*. Med dette menes antageligvis en henvisning til folkerettens ramme for jurisdiksjon på kontinentalsokkelen.

1.4 Avgrensning

Avhandlingen omhandler patentlovens anvendelse på kontinentalsokkelen. Jeg vil kun behandle Norges lovgivningskompetanse, og avgrenser oppgaven mot domskompetanse og tvangsmakt.

Avhandlingen vil på enkelte punkter illustrere patentlovens virkeområde ved å belyse om den kommer til anvendelse for enkelte typer av installasjoner, innretninger eller fartøyer. Avhandlingen tar ikke sikte på å fastslå om patentloven kommer til anvendelse for alle tenkelige innretninger som brukes i petroleumsvirksomheten. For eksempel vil denne avhandlingen ikke ta stilling til om, og i så fall når, patentloven får anvendelse for rørledninger.

Avhandlingen vil på grunn av omfanget heller ikke behandle spørsmålet om hva som gjelder for innretninger og fartøy i forflytning på den norske kontinentalsokkelen.

---

¹⁴

The Patents Act

Avhandlingen vil først og fremst ta for seg norsk lovgivningskompetanse når formålet er å undersøke og utnytte sokkelforekomstene.

Det gjøres oppmerksom på at jurisdiksjonskompetansen etter folkeretten, og jurisdiksjon etter norsk rett, hver for seg har et tilstrekkelig omfang til å være gjenstand for en masteroppgave. Jeg har valgt å behandle begge deler i masteroppgaven da jeg anser dette som mest hensiktsmessig for å fastslå patentlovens anvendelse på norsk kontinentalsokkel. På enkelte punkter har jeg derfor av hensyn til oppgavens omfang ikke hatt mulighet til å behandle enkelte spørsmål så omfattende som ønskelig.

1.5 Videre fremstilling

Når jeg i det følgende taler om kontinentalsokkelen mener jeg området utenfor 12 nautiske mil fra grunnlinjen. Området innenfor 12 nautiske mil fra grunnlinjen er en del av Norges territorium.¹⁵

Med flaggstatsjurisdiksjon menes det at det bare er den stat hvis flagg skipet eller innretningen fører som har jurisdiksjon over disse.¹⁶ Med kyststatsjurisdiksjon menes den jurisdiksjon som kyststaten har over området utenfor territorialfarvannet. Med jurisdiksjon menes lovgivningskompetanse.

I det følgende vil jeg først gjennomgå enkelte premisser for oppgaven, slik som at internasjonal privatrett må fastslå at det er norsk rett som skal anvendes. Deretter vil norsk jurisdiksjonskompetanse generelt bli behandlet.

Avhandlingen vil så ta sikte på å klargjøre den folkerettslige rammen for norsk jurisdiksjon på den norske kontinentalsokkelen. Etter dette vil det bli tatt stilling til

---

¹⁵ Se avhandlingens punkt 2.3.3

¹⁶ Øyehaug (1986) s. 88

i hvilken grad petroleumsloven åpner for å anvende patentloven på kontinentalsokkelen.

Det påpekes at oppgavens behandling av folkeretten og petroleumslovgivningen også har gyldighet for annen norsk lovs anvendelse på norsk sokkel. Dette reguleres av de samme bestemmelsene. Som en følge av dette vil enkelte punkter i oppgaven fremstå som noe generelle.

Opgavens hoveddel vil være behandlingen av petroleumsloven § 1-5 som regulerer anvendelsen av annen norsk rett enn petroleumsloven på den norske kontinentalsokkelen, og derfor patentloven.

2 NORSK LOVS VIRKEOMRÅDE

2.1 Forholdet mellom norsk lovs virkeområde og lovvalgsspørsmålet

For at avhandlingens problemstilling skal være aktuell, er det en forutsetning at tvisten skal løses av norske rettsregler. Dette er normalt tilfelle hvor tvisten består mellom norske rettssubjekter, om et norsk meddelt patent.

På kontinentalsokkelen kan det forekomme tvister av internasjonal karakter. Den domstol hvor tvisten har verneting må da etter vedkommende lands lovvalgsregler finne ut hvilket lands materielle rettsregler som skal løse forholdet. Selv om det er norske materielle rettsregler som skal regulere forholdet, er det ikke dermed sagt at patentloven får anvendelse på kontinentalsokkelen. Dette vil bero på en tolkning av norsk rett. Lovvalgsreglene må skilles fra de materielle regler som skal regulere forholdet.

Det er sikker rett at norske domstoler skal foreta lovvalget etter norske lovvalsregler.¹⁷ De norske lovvalsreglene kan godt utpeke engelsk rett som de materielle reglene som skal anvendes, og en engelsk domstol kan fastslå at det er norske rettsregler som regulerer forholdet. Det vil falle utenfor denne oppgaven å gå nærmere inn på lovvalsreglene, men som oftest vil svaret bero på en konkret skjønsmessig vurdering for å finne ut hvilket lands rett man skal anvende.¹⁸

2.2 Forholdet mellom norsk lovs virkeområde og vernetingsreglene

Vernetning er et rettslig begrep som omhandler spørsmålet om hvor en tvist skal behandles i første instans. Selv om dette er en norsk domstol, er det ikke nødvendigvis norske materielle rettsregler som skal anvendes på forholdet. Dette beror på lovvalsreglene.

Virksomheter registrert i Foretaksregisteret har *alminnelig* vernetning på det sted virksomhetens hovedkontor ifølge registreringen ligger, jf. tvisteloven § 4-4 tredje ledd.¹⁹ Av annet ledd følger det at utenlandske virksomheter med filial eller lignende forretningssted i Norge har alminnelige vernetning i Norge på dette sted under forutsetning av at spørsmålet gjelder virksomheten der.

Ved patentinngrep på den norske kontinentalsokkelen vil reglene om erstatning utenfor kontraktsforhold være relevant. Det *særlige* vernetning for erstatning utenfor kontraktsforhold er regulert i tvisteloven § 4-5 tredje ledd som lyder:

”Erstatning utenfor kontraktsforhold: Søksmål om erstatning og oppreisning utenfor kontraktsforhold, og søksmål mot forsikringsgiver om dekning for slik skade, kan anlegges på det sted skaden oppstod, eller

---

¹⁷ Cordes (1999) s. 46

¹⁸ Den skjønsmessige vurderingen utledes av avgjørelsen inntatt i Rt. 1923 side 58 (Irma Mignon). Her kolliderte to norske skip i engelsk farvann, og spørsmålet for Høyesterett var hvilket lands rett som skulle løse rettsforholdet. Høyesterett ga anvisning på en konkret skjønsmessig vurdering.

¹⁹ Lov mekling og rettergang i sivile tvister, av 17.juni 2005 nr. 90

der virkningen inntraff eller vil kunne inntre. Har virkningen inntruffet på flere steder, kan søksmålet anlegges der hovedtyngden av virkningen har inntruffet.”

Ved patentinngrep på norsk sokkel vil skaden ha inntruffet der. Problemet med denne bestemmelsen i forhold til kontinentalsokkelen er at rettskretsene slutter ved territorialgrensen. En konsekvens av dette er at man i domstoloven § 26 a har bestemt at Kongen kan gi forskrift om hvilken rettskrets som skal utøve domsmyndighet på kontinentalsokkelen.²⁰

Ved kongelig resolusjon av 17. desember 1999 ble det gitt en slik forskrift.²¹ Kontinentalsokkelen ble delt mellom Stavanger domssogn, Nordmøre domssogn, Alstahaug domssogn og Nord-Troms domssogn.

Forskjellen mellom reglene om det *alminnelige* verneting og det *særlige* verneting er at ved sistnevnte tilfeller kan saksøkeren velge å anlegge saken ved det *særlige* verneting, i stedet for ved saksøktes *alminnelige* verneting. Dette får praktiske konsekvenser når saksøkte ikke har alminnelig verneting i Norge.

Når det er reist søksmål om patentinngrep vil motparten ofte reise et motsøksmål med påstand om at patentet er ugyldig. Slike søksmål har tvunget verneting i Oslo, jf. patentlovens § 63 nr. 4. Når søksmålene hver for seg har verneting i ulike rettskretser vil de som regel bli forent til felles behandling i Oslo, jf. tvisteloven § 15-6.

Oslo tingrett er gjort til tvunget verneting i de fleste patentsaker, jf. patenloven § 63, med unntak for søksmål om patentinngrep. Dette er begrunnet ut fra et ønske om å samle kompetansen innenfor dette rettsområdet ved en domstol.²²

---

²⁰ Lov om domstolene av 13.august 1915 nr. 5

²¹ Forskrift om politidistrikt, namsmannsdistrikt, lagdømme og domssogn for utøvelsen av politimyndighet, namsmannsmyndighet og domsmyndighet på kontinentalsokkelen og i norsk økonomisk sone, samt politimyndighet i havområdet utenfor Svalbard territorialfarvann

Det er ikke tilstrekkelig at saksøkte har verneing i Norge etter bestemmelsene i tvisteloven §§ 4-4 til 4-6.²³ I tillegg må forholdet ha tilstrekkelig tilknytning til Norge. Om dette står det i juridisk teori: *”Etter tvisteloven er det klart at det ikke er tilstrekkelig til å etablere domsmyndighet at vernetingsreglene i §§ 4-4 til 4-6 er oppfylt. Saksforholdet må dessuten ha tilstrekkelig tilknytning til Norge (§4-3 første ledd)”*.²⁴

Av tvisteloven § 4-3 første ledd følger det at: *”[t]vister i internasjonale forhold kan bare anlegges for norske domstoler når saksforholdet har tilstrekkelig tilknytning til Norge”*. Dersom Luganokonvensjonen²⁵ utpeker norske domstoler som kompetent til å ta saken under behandling, vil kravet om *”tilstrekkelig tilknytning til Norge”* være oppfylt.²⁶ Når det er tvist om et norsk meddelt patent vil vilkåret også være oppfylt.

Etter dette vil forhold som har sitt grunnlag i handlinger foretatt på den norske kontinentalsokkel ha verneing i Norge såfremt vilkårene i tvisteloven § 4-3 flg. er oppfylt. Har saken først verneing i Norge er norske domstoler forpliktet til å pådømme den.²⁷

2.3 Kort om norsk jurisdiksjonskompetanse

Norske myndigheters jurisdiksjonskompetanse er som et utgangspunkt begrenset til å gjelde innenfor norsk territorium. Dette består av land-, sjø- og luftterritoriet. Det er innenfor dette området Norge generelt har jurisdiksjonskompetanse etter

---

²² Stenvik (2006) s. 437

²³ Bestemmelsen i tvisteloven § 4-6 gjelder avtalt verneing

²⁴ *Tvisteloven kommentarutgave bind I* (2007) s. 184

²⁵ Luganokonvensjonen av 16. september 1988 ble ratifisert av Norge 2.februar 1993. Den er inkorporert som lov av 8. januar 1993, nr. 21, ”Lov om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker.”

²⁶ Falck (2008) note 106

²⁷ Cordes (1999) s. 46

folkeretten. Men folkeretten tillater en viss jurisdiksjonskompetanse også utenfor territorialgrensen.

2.3.1 *Territorialfarvannet*

Norges territorialfarvann består av det indre farvann og sjøterritoriet. Utgangspunktet er her at kyststaten har full jurisdiksjon på samme måte som på landterritoriet, men med visse begrensinger.²⁸

Det *indre farvann* er havområdet innenfor grunnlinjen.²⁹ Her har kyststaten full jurisdiksjon, og kan nekte gjennomfart av andre staters skip.³⁰

For *sjøterritoriet* er det bestemt i lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone³¹ §§ 1 og 2 at sjøterritoriet omfatter havområdene fra grunnlinjene ut til 12 nautiske mil fra disse.³² Fremmede fartøyer har imidlertid rett til uskyldig gjennomfart på sjøterritoriet, jf. § 2 annet ledd. Dersom fartøyer tar stasjonært opphold på sjøterritoriet, gjelder ikke innskrenkningene i kyststatens kompetanse.³³

2.3.2 *Den økonomiske sone*

Den økonomiske sone er et område som ligger utenfor og støter opp til sjøterritoriet, og som er underlagt den særlige rettsordning fastsatt i Havrettskonvensjonens del V.

---

²⁸ Fleischer (2000) s. 113.

²⁹ "(...) *the normal baseline for measuring the breadth of the territorial sea is the low-water line along the coast (...)*", jf. Havrettskonvensjonen artikkel 5

³⁰ Se Havrettskonvensjonen artikkel 2, og lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 3.

³¹ Lov av 7. juni 2003 nr. 57

³² Folkerettslig hjemmel for denne bestemmelse er Havrettskonvensjonen artikkel 3 som lyder: "*Every State has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention.*"

³³ Fleischer (2000) s. 114

Yttergrensen for den økonomiske sone trekkes i en avstand på 200 nautiske mil fra grunnlinjen, men likevel ikke ut over midtlinjen i forhold til andre stater med mindre annet følger av avtale med vedkommende stat.³⁴

I den økonomiske sone har kyststaten suverene rettigheter til de levende og ikke-levende naturforekomstene i havbunnen og i havområdet over.³⁵ Det vil si at kyststaten har rett til både olje og gass, samt fiskeforekomstene.³⁶

Rettighetene i den økonomiske sone innebærer et kompromiss mellom kyststaten og flaggstaten sin jurisdiksjon. På den ene side har kyststaten fått rett til ressursene, men alle stater har rett til skipsfart, overflyging og legging av kabler m.m. på samme måte som på det åpne hav utenfor 200 nm.³⁷

2.3.3 *Kontinentalsokkelen*

Kontinentalsokkelen gjelder ikke noe bestemt havbelte, men omfatter havbunnen og undergrunnen i de relativt grunne farvann utenfor kysten, før bunnen skrår nedover mot de store dyp.³⁸

Kontinentalsokkelen er en egen sone som delvis overlapper med den økonomiske sone. Etter Havrettskonvensjonens del VI om kontinentalsokkelen har kyststaten rett til ressursene også utover området for den økonomiske sone. Retten til naturressursene på sokkelbunnen går helt ut til ytterkanten av kontinentalmarginen når denne strekker seg ut over 200 nautiske mil fra grunnlinjene, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 76 nr. 4 litra d), men aldri lenger ut enn 350 nautiske mil fra grunnlinjene, jf. artikkel 76 nr. 6.

---

³⁴ Lov om Norges økonomiske sone § 1, annet ledd

³⁵ Havrettskonvensjonen artikkel 56

³⁶ Fleischer (2000) s. 114

³⁷ Havrettskonvensjonen artikkel 58, og Fleischer (2000) s. 114.

³⁸ Se også Havrettskonvensjonen artikkel 76 nr. 1

Kyststaten har suverene rettigheter for det formål å undersøke og utnytte naturforekomstene på havbunnen og undergrunnen på kontinentalsokken, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 1. Etter Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60 har kyststaten eksklusiv jurisdiksjon over innretninger og anlegg som driver med utnyttelse og undersøkelse av sokkelforekomstene. Det kan ikke opprettes noe eget territorialfarvann rundt installasjoner og innretninger. De kan naturlig nok heller ikke danne utgangspunkt for fastsettelsen av grunnlinjer for beregning av kyststatens territorium.³⁹

Jeg vil behandle kyststatens lovgivningskompetanse på kontinentalsokkelen nærmere senere i avhandlingen.

2.3.4 *Det åpne hav*

Det åpne hav er de havområder som ikke omfattes av noen stats økonomiske sone, sjøterritorium, indre farvann eller arkipelagiske farvann.⁴⁰ Her er havet fritt. Det kan brukes av alle nasjoner, og ingen trenger å finne seg i innskrenkninger som gjøres gjeldende av en annen stat,⁴¹ med de unntak som gjelder for blant annet den økonomiske sone og kontinentalsokkelen.

2.4 **Patentlovens territorialprinsipp**

På samme måte som annen norsk rett, er patentloven territorialt begrenset. Dette ble slått fast av Høyesterett i dom inntatt i Rt. 1933 s. 529, hvor Høyesterett uttalte at patentloven ”*antas at ha sin naturlige begrensnings i territorial henseende.*”⁴² En konsekvens av dette er at anvendelsen av patenterte oppfinnelser i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel finner sted utenfor det

---

³⁹ Fleischer (2000) s. 126

⁴⁰ Gisle (2002) s. 106

⁴¹ Havrettskonvensjonen artikkel 87

⁴² Dommens side 533

geografiske område hvor Norge i henhold til alminnelig folkerett har jurisdiksjonskompetanse.

Faktum i avgjørelsen inntatt i Rt. 1933 side 529 var at Frederick William Vickery hadde oppnådd patent for en skrapekniv som ble brukt for å holde industrielle valser rene. I begynnelsen av 1928 fikk Vickery underretning om at ingeniør Akre forhandlet et apparat som Vickery mente gjorde inngrep i hans patent. Han gikk derfor til sak mot Akre med påstand om patentinngrep.

Akre sin skrapekniv hadde aldri vært innenfor Norges grenser. Produktet var produsert i utlandet, og solgt til utlandet. Akre gjorde derfor gjeldende for Høyesterett at salg til utlandet av apparater produsert i utlandet ikke kunne gjøre inngrep i et norsk meddelt patent. Akre var av den oppfatning at det var en forutsetning at den aktuelle gjenstand ble brakt innenfor landets grenser for å kunne gjøre inngrep i et norsk patent.

Høyesterett var enig med Akre og uttalte:

*”I almindelighet maa loven forutsettes at ha til øiemed at verne patenthaveren mot at andre utøver den patenterte oppfinnelsen innenfor rikets grenser. (...) at saa lenge de tekniske midler eller fremstillinger hvorved man utøver gjenstanden for den patenterte oppfinnelse, eller saa lenge de ved fremgangsmaaten fremstillede produkter ikke nogen gang har befunnet sig innenfor Norges grenser, kan det ikke antas at ha foreligget et inngrep i det ved et norsk patent etablert vern.”*⁴³

Avgjørelsen gjaldt patentloven av 1910. Patentloven av 1967 fastslår ingenting uttrykkelig om dens geografiske virkeområde. Patentloven sonderer riktignok mellom handlinger som er foretatt ”her i riket” (§§ 2, 3, 4, 5, 8, 12 og 48), eller

---

43

Dommens side 533

”innen riket” (§ 45) og det som er foretatt ”utenfor riket” (§ 6),⁴⁴ men dette utgjør ingen forskjell. Tradisjonelt omfatter begrepet ”riket” kun det norske territoriet, dvs. land-, sjø-, og luftterritoriet. Dette er området hvor Norge har statsmyndighet.⁴⁵

Standpunktet fra Akre-Vickery dommen er akseptert i norsk juridisk teori som gjeldende rett,⁴⁶ og er sammenfallende med andre lands løsninger.⁴⁷

På bakgrunn av dette sier man gjerne at det eksisterer et territorialprinsipp innenfor patentretten. Stenvik definerer dette som ”*prinsippet om at patenter meddeles av hver enkelt stat med virkning innenfor statens eget territorium.*”⁴⁸ Som et utgangspunkt gir derfor et norsk meddelt patent bare vern for handlinger som er foretatt innenfor Norges territorium.

Høyesterett har imidlertid gitt patentloven et videre anvendelsesområde enn hva territorialprinsippet skulle tilsi. I dommen inntatt i Rt. 1936 s. 625 måtte Høyesterett ta stilling til om et norsk meddelt patent ga vern for handlinger som var foretatt på det åpne hav av et engelsk skip kontrahert av et norsk selskap.

Faktum var her at Petter Sørllø var innehaver av et norsk patent som muliggjorde at hvaler ble tatt opp i flytende hvalkokerier. Tidligere klarte ikke kokeriene å få hvalene opp i skipet. Oppfinnelsen til Petter Sørllø medførte derfor at man kunne utnytte en større del av hvalen.

Selskapet Sevilla AS hadde uten videre tatt denne oppfinnelsen i bruk på skipet ”New Sevilla” som opererte på det åpne hav. Skipet hadde først blitt kjøpt av dette

---

⁴⁴ Brunsvig (1977) s. 153

⁴⁵ Matningsdal (2005) note 49

⁴⁶ Stenvik (2006) s. 303

⁴⁷ Benyamini (1993) s. 237: ”*Nevertheless, the universally accepted principle is that patent rights are confined to the territory of the granting state.*”

⁴⁸ Stenvik (2001) s. 163

selskapet. Men da de ikke fikk innføringstillatelse for skipet til Norge, solgte de det til det engelske selskapet The Sevilla Whaling Co.Ltd hvor Sevilla AS eide de fleste aksjene. Det engelske selskapet bortfraktet så skipet tilbake til Sevilla AS. Således var skipet eid av et engelsk selskap og det seilte under engelsk flagg. Imidlertid var skipet utrustet og sendt ut fra Norge. Det var det norske selskapet som var leder for fangstekspedisjonen, og hvalfangstbåtene som ble brukt under ekspedisjonen var eid av Sevilla AS og disse seilte under norsk flagg.

Høyesterett fant under dissens at patentloven fikk anvendelse i dette tilfellet. Flertallet fant at:

”Selv om man gaar ut fra at kokeriskibet New Sevilla i virkeligheten tilhører det engelske selskap som det er tale om, ikke A/S Sevilla, mener jeg at dette ikke kan hindre at norsk patentlovgivning her faar anvendelse. Jeg legger forsaavidt avgjørende vekt paa at det er det norske selskap som har vært reder for den fangstekspedisjon hvori kokeriet har deltatt. Skibet er blitt overlatt av det engelske selskap til det norske selskap, mens det er det norske selskap som har bemannet og utrustet skibet fra Norge som en deltager i fangstekspedisjonen hvori kokeriet har deltatt.”⁴⁹

Videre uttalte de:

”Naar skibet er utrustet og sendt ut fra Norge av et norsk selskap som har hatt ledelsen av det under fangstekspedisjonen, anser jeg det naturlig at det internasjonale farvann sidestilles med norsk territorium i den foreliggende forbindelse.”⁵⁰

49

Dommens side 626

50

Dommens side 627

Høyesterett la avgjørende vekt på den sterke tilknytningen skipet hadde til norsk territorium. Mindretallet syntes å bygge på flaggstatsjurisdiksjonen, og ettersom det seilte under fremmed flagg kunne norsk lov ikke få anvendelse.

Av dommen kan det utledes at norsk patentlov får anvendelse på norske rettssubjekters handlinger i internasjonale farvann.⁵¹ Løsningen ville antageligvis ha blitt den samme etter en tolkning av internasjonal privatrett.⁵²

Foreløpig kan en slutte at et norsk meddelt patent gir vern både mot utenlandske og norske rettssubjekters handlinger innenfor Norges territoriale grenser. Utenfor Norges territorialfarvann vil et norskregistrert patent være vernet mot at *norske* rettssubjekter benytter samme eller tilsvarende løsning på det åpne hav. Høyesterett har ikke tatt stilling til hva som gjelder for aktørene på den norske kontinentalsokkel.

3 NORSK JURISDIKSJON ETTER FOLKERETTEN

På det åpne hav er den folkerettslige hovedregel at de som ferdes her er underlagt flaggstatens jurisdiksjon, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 92 nr. 1. Dette gjelder likevel ikke fullt ut for den delen som utgjør en stats kontinentalsokkel etter Havrettskonvensjonens del VI.

Dette skyldes at det er en naturlig tanke at kyststaten har suveren rett til naturrikdommene på kontinentalsokkelen.⁵³ Det er tale om en fortsettelse av statens landområde ut i sjøen, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 76 nr. 1. Kyststaten har derfor suverene rettigheter for visse formål, og andre staters jurisdiksjon blir dermed noe begrenset.

---

⁵¹ Stenvik (2006) s. 304

⁵² Stenvik (2006) s. 304, og avhandlingens note 18

⁵³ Fleischer (2000) s. 118

Den rettslige utviklingen av sokkelregimet startet ved president Trumans sokkelproklamasjon av 29. september 1945. På vegne av USA krevde han råderett over landets kontinentalsokkel, og derfor jurisdiksjon utenfor eget territorium.

I sokkelproklamasjonen stod det blant annet at: *"the Government of the United States regards the natural resources of the subsoil and seabed of the continental shelf beneath the high seas but contiguous to the coasts of the United States as appertaining to the United States, subject to its jurisdiction and control."*⁵⁴

Ettersom det åpne hav tradisjonelt var åpent for alle stater, og ingen stater hadde jurisdiksjon på det åpne hav,⁵⁵ kreves det særlige holdepunkter for å fravike disse anerkjente folkerettslige sedvanereglene.⁵⁶ Sokkelproklamasjonen var således i strid med datidens folkerett og dermed *ulovlig*. Det var imidlertid ingen stater som protesterte mot proklamasjonen, den ble tvert imot etterfulgt av en rekke stater. På denne måten utviklet det seg en internasjonal statspraksis.⁵⁷

Denne statspraksis ble fulgt opp i Genève-konvensjonen om kontinentalsokkelen fra 1958.⁵⁸ Etter denne konvensjonens artikkel 2 nr. 1 har kyststaten suverene rettigheter over kontinentalsokkelen for det formål å undersøke og utnytte dens naturforekomster:

"The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources."

---

⁵⁴ Churchill (1999) s. 144

⁵⁵ Med unntak for flaggstaten for skip som seiler under denne stats flagg

⁵⁶ Disse reglene kommer i dag til uttrykk i Havrettskonvensjonen artikkel 87 "Det åpne havs frihet", og artikkel 92 "Skips status"

⁵⁷ Øyehaug (1986) s. 55

⁵⁸ Convention on the Continental shelf av 29. april 1958

Genève-konvensjonen (sammen med den någjeldende Havrettskonvensjonen, og sikker sedvanerett) utgjør i dag kontinentalsokkelregimet som gir hjemmel for å fravike flaggstatsprinsippet på kontinentalsokkelen.⁵⁹

Ved kongelig resolusjon av 31. mai 1963 proklamerte Norge statshøyhet over kontinentalsokkelen.⁶⁰ På dette tidspunktet hadde Norge ikke tiltrådt Genève-konvensjonen, som i seg selv ville ha gitt hjemmel for norsk jurisdiksjon over kontinentalsokkelen, jf. artikkel 2. Norges proklamasjon bygde derfor ikke på noen konvensjon, men på statspraksis. I Nordsjø-saken fra 1969 ble kyststatens rett til naturressursene på kontinentalsokkelen anerkjent som folkerettslig sedvanerett.⁶¹

Genève-konvensjonen om kontinentalsokkelen ble ratifisert av Norge 9. september 1971. Utviklingen etter De forente nasjoners konferanser om havets folkerett i Genève i 1958 og 1960 gjorde at det var behov for en ny konvensjon som kunne godtas av alle nasjoner.⁶² Det ble derfor enighet om en ny Havrettskonvensjon som ble ratifisert av Norge 24. juni 1996.⁶³

3.1 Havrettskonvensjonen

3.1.1 Konvensjonstolkning

En konvensjon er en folkerettslig avtale mellom flere stater. Hvordan disse avtalene skal tolkes er regulert av Wien-konvensjonen fra 1969.⁶⁴ I konvensjonens artikkel 31 nr. 1 står det:

---

⁵⁹ Øyehaug (1986) s. 62

⁶⁰ Norges statshøy over norsk kontinentalsokkel for utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster

⁶¹ North Sea Continental Shelf (ICJ Reports 1969 s. 3), og Ruud (2002) s. 138

⁶² Havrettskonvensjonens fortale

⁶³ Av 10. desember 1982, trådte i kraft 14. november 1994

⁶⁴ Konvensjonen er ikke ratifisert av Norge, men det er antatt at prinsippene kodifiserer gjeldende ulovfestet folkerett

”A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose.”

Dette innebærer at konvensjoner skal tolkes etter den vanlige oppfatningen av ordlyden (the ordinary meaning). Men ordlyden skal tolkes i lys av konvensjonens formål og kontekst.⁶⁵ Ordlyden får større betydning ved tolkningen av multilaterale avtaler, som er åpne for tilslutning også for stater som ikke deltok i utformingen av konvensjonen.⁶⁶ Dette medfører at ordlydsfortolkningen er særlig viktig ved tolkningen av Havrettskonvensjonen.

Videre følger det av Wien-konvensjonens artikkel 31 nr. 3 at etterfølgende avtaler og praksis, samt andre folkerettslige regler vil få betydning for tolkningen.⁶⁷

Wien-konvensjonen artikkel 32 bestemmer at traktatens forarbeider og forhistorie er supplerende tolkningsmomenter dersom en ordlydsfortolkning ikke fører til en klar løsning, eller dersom løsningen er absurd eller urimelig. Dette vil ikke si at en skal se bort fra forarbeidene eller forhistoriene ved tolkningen, men at disse som regel får mindre vekt ved avveiningen av kildene.

3.1.2 *Generelt om konvensjonen*

Havrettskonvensjonen del VI omhandler kontinentalsokkelen. Her blir blant annet kontinentalsokkelen definert og dens utstrekning fastlagt (artikkel 76). Dessuten behandler den omfanget av kyststatens jurisdiksjonskompetanse. Havrettskonvensjonens artikkel 80, jf. artikkel 60 regulerer kyststatens jurisdiksjon over anlegg og innretninger som er plassert på kontinentalsokkelen, mens Havrettskonvensjonen artikkel 77 generelt fastslår at kyststaten har suverene

---

⁶⁵ Ruud (2002) s. 69

⁶⁶ Ruud (2002) s. 74

⁶⁷ Ruud (2002) s. 69

rettigheter hva angår undersøkelse eller utnyttelse av naturforekomstene på kontinentalsokkelen.

Det er særlig omfanget av kyststatens jurisdiksjon som er relevant for oppgavens problemstilling. Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60 og artikkel 77 vil bli gjennomgått i det følgende. Det er nødvendig å klargjøre den folkerettslige rammen for norsk lovgivningskompetanse etter disse bestemmelser da norsk rett ikke kan gå lengre enn det folkeretten tillater, jf. petroleumsloven § 1-5.

Havrettskonvensjonens gyldige tekster er forfattet på arabisk, engelsk, fransk, kinesisk, russisk og spansk, jf. artikkel 320. Disse tekstene har samme gyldighet. Ved gjennomgangen av konvensjonen vil jeg behandle den engelske versjonen.

3.2 Jurisdiksjon etter Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60

Kyststatens jurisdiksjon overfor anlegg og innretninger følger av Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60, som lyder:

(1) *"In the exclusive economic zone, the coastal State shall have the exclusive right to construct and to authorize and regulate the construction, operation and use of:*

a) artificial islands;

b) installations and structures for the purpose provided for in article 56 and other economic purposes;

c) installations and structures which may interfere with the exercise of the rights of the coastal State in the zone."

(2) *"The coastal State shall have exclusive jurisdiction over such artificial islands, installations and structures, including jurisdiction with regard to customs, fiscal, health, safety and immigrations laws and regulations".*

Bestemmelsen gjelder innenfor *"the exclusive economic zone"*, men Havrettskonvensjonen artikkel 80 bestemmer at artikkel 60 gjelder tilsvarende for kunstige øyer, innretninger og anlegg på kontinentalsokkelen.

Bestemmelsen gir for det første kyststaten rett til å oppføre og til å tillate og regulere oppføring, drift og bruk av innretninger som nevnt i litra a) til c).

Det er særlig kyststatens kompetanse etter Havrettskonvensjonen artikkel 60 nr. 1 litra b) som er relevant. Etter denne bestemmelse har kyststaten rett til å oppføre og regulere drift av innretninger og anlegg for økonomiske formål, og for de formål som er fastsatt i artikkel 56. Havrettskonvensjonen artikkel 80 viser riktignok kun til artikkel 60, men som en følge av at artikkel 60 igjen viser til artikkel 56 må denne også gjelde for den delen av kontinentalsokkelen som er innenfor den økonomiske sone. Det samme følger for så vidt av Havrettskonvensjonen artikkel 56 nr. 3 som bestemmer at: *"[t]he rights set out in this article with respect to the sea-bed and subsoil shall be exercised in accordance with Part VI."*

Havrettskonvensjonen artikkel 56 nr. 1 litra a) lyder:

"In the exclusive economic zone, the coastal State has:

a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the sea-bed and of the sea-bed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, current and winds"

På samme måte som etter Havrettskonvensjonen artikkel 77, har kyststaten suverene rettigheter når formålet er å undersøke eller utnytte

petroleumsforekomster, jf. ”*sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting.*” Utenfor den økonomiske sone har kyststaten bare kompetanse til å oppføre og regulere drift og bruk av innretninger og anlegg i den grad det er for økonomiske formål, jf. artikkel 60 nr. 1 litra b) og dersom slike innretninger og anlegg kan virke forstyrrende inn på utøvelsen av kyststatens rettigheter i sonen, jf. litra c). Dette får likevel liten betydning da innretninger og anlegg som regel vil være etablert for økonomiske formål.

3.2.1 *Hva omfattes av ”installasjons and structures”?*

Det nærmere innholdet i ”*artificial islands*” og særlig ”*installations and structures*” er av betydning for kyststatens jurisdiksjonskompetanse. Denne varierer i forhold til hva slags fartøy eller innretning som tas i betraktning. Dessuten, ved å ta stilling til hva som omfattes av disse begrepene, avgrenser man bestemmelsen mot den mindre omfattende jurisdiksjonskompetansen kyststaten har etter Havrettskonvensjonen artikkel 77 og de innretninger som omfattes av denne bestemmelsen. Hva som menes med ”*artificial islands*” vil ikke bli problematisert i denne avhandlingen, da det ikke anses relevant for petroleumsvirksomheten.

Den nærmere betydningen av ”*installations and structures*” kan være vanskelig å fastslå nøyaktig. De norske ordene for begrepene er installasjoner, anlegg og konstruksjoner. Ordlyden tyder på at det er typiske industrielle anlegg som er omfattet. Dessuten tilsier ordlyden at det først og fremst er faste innretninger som omfattes ettersom man sjelden vil tenke på skip og fartøy som ”*installations and structures*”. Det er ikke nødvendig å sondre mellom de to begrepene da det er den samme kompetansen som gjelder for dem begge.

Formålet med bestemmelsen er å bringe installasjoner som bedriver petroleumsvirksomhet inn under kyststatens jurisdiksjon. Dette tilsier at uttrykkene bør kunne tolkes vidt.⁶⁸

Ordlyden og bestemmelsens formål tyder derfor på at anlegg og innretninger som er plassert på havbunnen omfattes av ”*installations and structures*”. Dette vil være typisk produksjonsplattformer, undervannsproduksjonsenheter, lastebøyer og lagringstanker.⁶⁹

Mer komplisert er det for mobile og flyttbare innretninger og fartøyer. Installasjoner som brukes i petroleumsvirksomhet kan være midlertidig eller permanent plassert på kontinentalsokkelen. Bestemmelsen taler om ”*installations and structures*”, den sier ikke noe om at disse må være permanent plassert. Dette taler for at også midlertidig plasserte installasjoner og anlegg omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60.

Denne tolkningen har også støtte i norsk juridisk teori. Fleischer skriver blant annet:

*”Installasjonen kan være både permanent og midlertidig. I siste tilfelle er det ofte tale om mobile plattformer, enten de kan gå for egen maskin eller er oppankret. De permanente anlegg vil som regel stå fast på havbunnen. En mobil plattform vil gjerne være oppankret, men kan også holdes på plass ved egen maskin og egne propeller.”*⁷⁰

Selv om det ikke fremgår uttrykkelige av uttalelsen, følger det av fremstillingen til Fleischer at han mener at også mobile installasjoner er omfattet.

---

⁶⁸ Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 14 annen spalte og s. 79 annen spalte

⁶⁹ Øyehaug (1986) s. 64

⁷⁰ Fleischer (1983) s. 306

Havrettskonvensjonens forhistorie trekker i samme retning. Som nevnt erstattet Havrettskonvensjonen den eldre Genève-konvensjonen. Genève-konvensjonen om kontinentalsokkelen artikkel 5 nr. 2 bruker uttrykket ”*installations and other devices*”. Opprinnelig tenkte man her på faste installasjoner. Det var slike som var mest nærliggende den gang konvensjonen ble utformet.⁷¹ Etter hvert som teknologien utviklet seg kunne også mobile innretninger og fartøyer ta del i petroleumsvirksomheten. Juridisk teori mente den gang at også mobile innretninger falt inn under denne bestemmelsen.⁷² Da det er ingenting som tyder på at det har vært meningen å fravike rettstilstanden etter Genève-konvensjonen, taler dette også for at mobile innretninger omfattes.

Det at mobile plattformer og andre flyttbare innretninger faller inn under Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60 støttes også av reelle hensyn.⁷³ For slike innretninger som ligger i ro på borestedet gjør de samme hensyn seg gjeldende som for de faste installasjonene. Faregraden er den samme, dessuten bedriver også disse innretningene med petroleumsvirksomhet, og hensynet til at kyststaten også skal kunne regulere slike innretninger som opererer på kyststatens sokkel tilsier da at også mobile innretninger omfattes av ordlyden. Det er den stasjonære borevirksomheten som er industrielt preget som bør underlegges kyststatens jurisdiksjon. Forflytning og andre fartøysfunksjoner som er preget av maritim risiko, bør reguleres av flaggstatens jurisdiksjon.⁷⁴

Det avgjørende må likevel være om vedkommende anlegg eller innretning ved sin plassering i øyeblikket må betraktes som en ”*installation*” eller ”*structure*” for sokkelformål, slik disse begreper naturlig må forstås i konvensjonen og på bakgrunn av de reelle hensyn som her gjør seg gjeldende.⁷⁵ Det som i en periode oppfattes som et skip, kan i en annen periode fullt ut bli regulert som en

---

⁷¹ Øyehaug (1986) s. 64

⁷² Se for eksempel Øyehaug (1986) s. 64

⁷³ Ruud (2002) s. 60: ”*Den internasjonale domstol har i flere saker anvendt reelle hensyn.*”

⁷⁴ Se også Øyehaug (1986) s. 63

⁷⁵ Fleischer (1986) s. 333-334

”*installation*” eller ”*structure*”. Man taler ofte om så vel skip og innretninger for petroleumsvirksomhet. Dette vil for eksempel kunne være tilfelle ved FPSO skip,⁷⁶ som rent fysisk er skip, men som ved hjelp av moderne teknologi kan ligge stille og feste seg til sokkelbunnen. Når ressursene på bunnen er utnyttet, kan den forflytte seg videre til et nytt felt. Når slike skip er fast plassert over en lengre periode, er det ingen grunn til at disse ikke skal omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60.

En tilsvarende løsning følger av kanadisk lov. Det er her bestemt at ”*Canadian law apply: a) on or under any marine installation or structure from the time it is attached or anchored to the continental shelf of Canada in connection with exploration of that shelf or the exploitation of its mineral or other non-living resources until the marine installation or structure is removed from the waters above the Continental Shelf of Canada (...)*”⁷⁷

Skip og fartøy som ikke fremstår som en installasjon eller et anlegg, omfattes ikke uten videre, og for enkelte av disse, slik som for eksempel forsyningsfartøy og tankskip er det klart at disse faller utenfor. Imidlertid må borefartøyer omfattes av konvensjonens uttrykk så lenge de utfører boreoppdrag fra en fast posisjon på kontinentalsokkelen.⁷⁸ Når borefartøyer kun bedriver prøveboring over en kortere periode eller seiler rundt, kan de ikke omfattes.

Av samme grunn faller for eksempel seismikkskip utenfor artikkel 80, jf. 60. Disse bedriver riktignok undersøkelse etter sokkelforekomster, men er verken midlertidig eller fast plassert på kontinentalsokkelen.⁷⁹

Oppsummert er det typisk faste og flytbare installasjoner og anlegg som omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60. Men også skip og fartøy kan omfattes

---

⁷⁶ Floating, production, storage and offloading

⁷⁷ Churchill (1999) s. 154, med videre henvisning til Oceans Act 1996, section 20 (1). Det er relevant å sammenligne med kanadisk rett da de har en kontinentalsokkel der det utøves petroleumsvirksomhet på linje med den norske.

⁷⁸ Øyehaug (1986) s.64

⁷⁹ Se også Fleischer (1983) s. 335

så lenge disse brukes stasjonært over en lengre periode, og hvor de samme hensyn som ved faste installasjoner gjør seg gjeldende.⁸⁰

3.2.2 *Hva innebærer "exclusive jurisdiction"?*

Når kunstige øyer, innretninger eller anlegg er opprettet på kontinentalsokkelen fastslår artikkel 80, jf. 60 at kyststaten har "*exclusive jurisdiction*" over disse, jf. artikkel 60 nr. 2. I det følgende vil innholdet i dette begrepet bli forsøkt klargjort.

*"In the case of fixed structures that provision is largely unproblematic; although there has been controversy over the kinds of legislation that coastal States may extend to offshore installations and the exact powers that they have over foreign vessels within safety zones."*⁸¹

I begrepet "*jurisdiction*" ligger statens lovgivnings-, doms- og tvangskompetanse.⁸² Ettersom bestemmelsen bruker "*exclusive*" foran "*jurisdiction*" må her gjøre det klart at dette gir i prinsippet kyststaten en altomfattende enerett til å gjøre sine ulike rettsregler gjeldende, og til å håndheve dem. Her er det med andre ord ikke tale om noen slik funksjonell begrensning av kompetansen som gjelder på havet utenfor installasjonene, og hvor konvensjonens artikkel 77 fastsetter at kyststaten bare kan regulere den virksomhet som angår utforskning og utnyttelse av kontinentalsokkelen. Kyststatens rådighet blir den samme som på eget territorium.⁸³

Øyehaug skriver om forholdet mellom artikkel 60 og artikkel 77:⁸⁴ "*Kyststatens generelle jurisdiksjon overfor anlegg og innretninger følger direkte av sokkelkonv. art. 5 nr.4 og havrettskonv. art. 60 nr.2. Disse bestemmelsene gir selvstendig grunnlag på dette punkt, og er når det gjelder jurisdiksjonsbeføyelsene å betrakte som en motsetning til de generelle bestemmelser om kyststatens formålsbegrensede suverene rettigheter.*"

---

⁸⁰ Fleischer (1983) s. 334

⁸¹ Churchill (1999) s. 154

⁸² Ruud (2002) s. 139

⁸³ Fleischer (1983) s. 336

⁸⁴ Øyehaug (1986) s. 60

Tillegget ”*including jurisdiction with regard to customs (...)*” i artikkel 60 nr. 2 kan ikke forstås som en begrensning av denne jurisdiksjonen, jf. ”*including*”.

I retning av at kyststaten har full lovgivningskompetanse på slike innretninger trekker også reelle hensyn. Det er et klart behov for at hele innretninger står under et lands myndighet da dette sikrer forutberegnelighet og en effektiv håndhevelse av lovgivningen, noe som er formålet med bestemmelsen.

I norsk juridisk teori har det vært delte meninger om omfanget av kyststatens jurisdiksjonskompetanse på slike installasjoner som er nevnt i artikkel 60. Som allerede nevnt er jeg av den oppfatning at kyststaten har full lovgivningskompetanse over slike innretninger. I eldre teori har det imidlertid blitt argumentert for at jurisdiksjonskompetansen etter Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60 må tolkes på bakgrunn av Havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 1.⁸⁵ Disse har således tatt utgangspunkt i en tolkning av ”suverene rettigheter” kombinert med formålsbegrensningen.⁸⁶ De som har gjort dette har konkludert med at kyststaten bare har adgang til å regulere de sider av virksomheten som direkte angår petroleumsvirksomhet.

Jeg mener en slik fremgangsmåte ikke kan bringe en til riktig resultat, ettersom den ikke får med seg motsetningsforholdet mellom den generelle bestemmelse om kyststatens jurisdiksjonskompetanse på kontinentalsokkelen for utforskning og utnyttelse av sokkelforekomstene, jf. artikkel 77, og den spesielle bestemmelse for innretninger og anlegg som driver petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen, jf. artikkel 80, jf. 60.⁸⁷

---

⁸⁵ Krokeide (1981) s. 59-61, og Kaasen (1982) s. 356-357

⁸⁶ Drøftelsen har tatt utgangspunkt i Genève-konvensjonen artikkel 2 nr. 1 og artikkel 5 nr. 3. Disse tilsvarer Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60, og artikkel 77

⁸⁷ Se også Fleischer (2000) s. 126

Ettersom kyststaten har full lovgivningskompetanse over slike innretninger og anlegg er det klart at kyststaten kan gi deres egen patentlovgivning anvendelse overfor slike anlegg og innretninger.

3.3 Jurisdiksjon etter Havrettskonvensjonen artikkel 77

Havrettskonvensjonen artikkel 77 nummer 1 og 2 lyder:

(1) "The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources.

(2) "The rights referred to in paragraph 1 are exclusive in the sense that if the coastal State does not explore the continental shelf or exploit its natural resources, no one may undertake these activities without the express consent of the coastal State."

Etter bestemmelsen har kyststaten suverene rettigheter over kontinentalsokkelen for det formål å undersøke og utnytte sokkelforekomstene. Bestemmelsen gir således et generelt grunnlag for kyststatens rett til sokkelressursene og jurisdiksjon på kontinentalsokkelen. Av bestemmelsens nummer 2 er de suverene rettighetene eksklusive i den forstand at kyststaten ikke trenger å dele ressursene med andre stater.⁸⁸

3.3.1 Hva omfattes av artikkel 77?

Som det fremgår av ordlyden i artikkel 77 nr. 1 er jurisdiksjonskompetansen funksjonelt betinget. Bestemmelsen gir kyststaten jurisdiksjon når formålet er å undersøke eller utnytte sokkelforekomstene (exploring it and exploiting). Bruk av kontinentalsokkelen for andre formål er underlagt reglene om det frie hav. For eksempel har andre stater rett til å legge undersjøiske kabler og rørledninger, jf.

---

⁸⁸

Ruud (2002) s. 139

Havrettskonvensjonen artikkel 79 nr. 1. For innretninger som bedriver andre formål vil kyststaten ikke ha jurisdiksjon etter artikkel 77.

Undersøkelseskriteriet (exploring) har etter ordlyden en videre ramme enn utnyttelseskriteriet (exploiting). Kyststaten kan utforske kontinentalsokkelen for ethvert formål. Utnyttelsen (exploiting) kan derimot bare knytte seg til naturressursene slik de er definert i konvensjonen.⁸⁹

Av Havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 4 følger det at naturressursene som er omhandlet i konvensjonen er ment å omfatte:

”the mineral and other non-living resources of the sea-bed and subsoil together with living organisms belonging to sedentary species, that is to say, organisms which, at the harvestable stage, either are immobile on or under the sea-bed or are unable to move except in constant physical contact either the sea-bed of the subsoil.”

Av særlig interesse for kyststaten er at olje- og gassreservene er omfattet av begrepet ”*natural resources*”. Når innretningen tar sikte på å utnytte en av de nevnte ressurser, er formålskriteriet oppfylt.

For at kyststaten skal ha jurisdiksjon etter artikkel 77, må innretningen ikke være av en type som omfattes av artikkel 80, jf. artikkel 60. Sistnevnte bestemmelser må gå foran som en følge av at det er en mer spesiell bestemmelse. Dette medfører at de innretninger som omfattes av artikkel 77 er de som har til formål å undersøke eller utnytte sokkelforekomstene, og som ikke faller inn under artikkel 80, jf. 60. Over slike innretninger har kyststaten lovgivningskompetanse etter Havrettskonvensjonen artikkel 77.

---

⁸⁹

Øyehaug (1986) s. 58

Av avhandlingens punkt 3.2.1 følger det at det er først og fremst de faste innretningene som faller inn under artikkel 80, jf. 60, men også midlertidig plasserte innretninger kan omfattes. Artikkel 77 er ikke utformet på samme måte. Så lenge en innretning oppfyller formålskriteriet i bestemmelsen kan den underlegges kyststatens jurisdiksjon. Artikkel 77 vil typisk omfatte fartøy som har til hensikt å utnytte eller undersøke sokkelforekomstene. Dette vil gjerne være FPSO fartøy⁹⁰ og skip som skyter seismikk i undersøkelsen etter sokkelforekomster.⁹¹ Forsvarsskip som skyter seismikk, men for et annet formål, omfattes ikke.

Det er få rettskilder om forståelsen av Havrettskonvensjonen artikkel 77. Det er derfor vanskelig å si noe mer presist om hvilke innretninger som omfattes av bestemmelsen.

3.3.2 ”sovereign rights”

Begrepet ”sovereign rights” tyder på at kyststaten skal ha suverene rettigheter til ressursene på kontinentalsokkelen. Dette tilsier at kyststatens ”sovereign rights” danner det folkerettslige grunnlaget for kyststatens herredømme over naturressursene på sokkelbunnen som er gjort gjeldende i norsk lovgivning, jf, petroleumsløven § 1-1, ”[d]en norske stat har eiendomsrett til undersjøiske petroleumforekomster og eksklusiv rett til ressursforvaltning”.

Begrepet ”sovereign rights” var også det begrepet som ble brukt i Genèvekonvensjonen om kontinentalsokkelen artikkel 2 nr. 1. Under utarbeidelsen av konvensjonens artikkel 2 nr. 1 valgte man med hensikt uttrykket ”suverene rettigheter” fremfor ”enerett”, for å presisere at kyststaten skulle ha lovgivningskompetanse ut over det å bestemme hvem som skal få utøve slik

---

⁹⁰ Som ikke er plassert over en lengre periode
⁹¹ Fleischer (1983) s. 335

næringsvirksomhet.⁹² Dette tilsier at i begrepet ”*sovereign right*” ligger også en lovgivningskompetanse, selv om dette ikke direkte kan utledes av ordlyden. Dette har også overføringsverdi til tolkningen av Havrettskonvensjonen artikkel 77 nr.1, ettersom det ikke er noe som tilsier at rettstilstanden skulle endres på dette punkt. Forhistorien til konvensjonen tilsier derfor at begrepet også omfatter en lovgivningskompetanse for kyststaten.

I Ot.prp.nr.50 1976-1977) Om lov om endringer i straffeloven, side 5 er bakgrunnen for valget av ”*sovereign rights*” nærmere beskrevet: ”*Folkekommisjonens formel << suverene rettigheter for det formål ...>> var i seg selv uttrykk for et kompromiss og ble motarbeidet av de mest ekstreme tilhengere av suverenitetstanken, som insisterte på at det skulle anerkjennes full suverenitet for kyststaten over dens kontinentalsokkel. På den annen side var Folkerettskommisjonens uttrykk heller ikke tilfredsstillende for de mange land (blant dem Norge) som var redd for at enhver hentydning til suverenitetstanken kunne få farlige konsekvenser for havets frihet. Motstanderne av suverenitetsbegrepet samlet seg til slutt om et amerikansk forslag (dok. C 4/L 31) om å bruke ordet <<enerett>> i stedet for <<suverene rettigheter>>. Mot førstnevnte uttrykk ble det – med en viss rett – gjort gjeldende at det ikke ga full dekning for alle de beføyelser kyststaten måtte ha i forbindelse med utnyttelsen av kontinentalsokkelen, således lovgivnings kompetanse og domsjurisdiksjon. Det amerikanske forslaget ble likevel vedtatt i komiteen, men med så liten stemmeovervekt at det var grunn til å tro at det ikke ville kunne samle 2/3 flertall i plenum. Under plenumsbehandlingen gjorde den amerikanske delegasjon derfor helomvending og arbeidet aktivt for å gå tilbake til Folkerettskommisjonens forslag om <<suverene rettigheter>>. Dette forslag ble da også vedtatt med forholdsvis stort flertall (51-14-6). Norge stemte for den opprinnelige amerikanske formulering.*”

Kyststatens ”*sovereign rights*” er eksklusive i den forstand at ingen uten kyststatens samtykke kan undersøke eller utnytte sokkelforekomstene på kyststatens del av kontinentalsokkelen, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 2.

Begrepet ”*sovereign rights*” gir således kyststaten enerett og lovgivningskompetanse med hensyn til undersøkelse og utnyttelse av sokkelforekomstene. Disse rettighetene kommer også til uttrykk i artikkel 80, jf.

---

⁹²

Krokeide (1981) s. 59

artikkel 60, og artikkel 81 som bestemmer at: "[t]he coastal State shall have the exclusive right to authorize and regulate drilling on the continental shelf for all purposes."

3.3.3 *Omfanget av lovgivningskompetansen etter artikkel 77*

En problemstilling det må tas stilling til, er omfanget av lovgivningskompetansen etter artikkel 77. Spørsmålet er her om kyststaten kan regulere alle sider ved innretningen når denne først oppfyller formålskriteriet i artikkel 77, eller om det kun er den del av innretningen som direkte angår utnyttelse eller utforskning av sokkelforekomstene som kan underlegges kyststatens jurisdiksjon. Dessuten, om den aktuelle lov som ønskes anvendt må ha til hensikt å regulere petroleumsvirksomheten, eller om enhver norsk lov kan gis anvendelse.

Bestemmelsens ordlyd tilsier at de sider av innretningen kyststaten ønsker å regulere må knytte seg direkte til formålsangivelsen i artikkel 77, jf. "*sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting (...)*."

Det samme følger av motsetningsforholdet mellom artikkel 80, jf. artikkel 60, og artikkel 77. Som nevnt skal ordlyden leses i lys av konvensjonens kontekst. Som det blir pekt på under punkt 3.2.2 er jurisdiksjonskompetansen etter artikkel 80, jf. artikkel 60 altomfattende på de innretninger som faller inn under bestemmelsen. Dersom det samme var tilfellet for artikkel 77, ville det ikke vært nødvendig å gi artikkel 60 tilsvarende anvendelse på kontinentalsokkelen, ettersom det ville ha vært overflødig å regulere innretninger og anlegg i en egen bestemmelse all den tid disse ville ha vært omfattet av artikkel 77. Når artikkel 80, jf. artikkel 60 likevel nevner at installasjoner er under kyststatens jurisdiksjon, må det ha vært meningen at dette skal være noe annet og mer enn det som gjelder etter artikkel 77.⁹³

---

⁹³

Fleischer (1983) s. 329

I norske forarbeider og teori har det vært en oppfatning at uttrykket ”*sovereign rights*” må fortolkes vidt. Blant annet står det i Ot.prp.nr. 72 (1982-1983) s. 12:

”Uttrykket <<suverene rettigheter>> har i den folkerettslige teori vært fortolket både i vid og snever forstand. Etter en snever fortolkning vil lovgivningskompetansen være begrenset til virksomhet som direkte angår utforskning og utnyttelse. Den vil videre være begrenset til de regler som er nødvendige for denne virksomhet. Etter en vid fortolkning vil det ikke foreligge noen begrensning i arten av lovgivningskompetansen, slik at kyststaten kan regulere alle sider ved virksomheten. Kyststaten vil således ha lovgivningskompetanse i den utstrekning en innretning kan anses for å være benyttet i forbindelse med undersøkelse etter og utnyttelse av naturforekomster. Denne vide fortolkningen er lagt til grunn i Ot.prp.nr.50 for 1976-77(...).”

Som det fremgår av uttalelsen, legges den vide fortolkningen til grunn i forarbeidene til ”lov om endringer i straffeloven”. Imidlertid er det ingen uttalelser i Ot.prp.nr.50 (1976-1977) som fastslår at ”*sovereign rights*” skal forstås slik at kyststaten kan regulere alle sider av virksomheten, når den først bedriver utforskning eller utnyttelse av sokkelforekomstene. Imidlertid fremgår det av dette forarbeidet at for Genève-konvensjonens artikkel 5:⁹⁴ ”(...) er det grunn til å anta at det ikke gjelder noen særlige folkerettslige grenser for kyststatens jurisdiksjonskompetanse for så vidt gjelder anlegg og innretninger som nevnt.”⁹⁵ Det uttales altså at etter bestemmelsen som tilsvarende Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60 gjelder det en vid jurisdiksjonskompetanse. Det er ikke uttalt noe om ”*sovereign rights*”, jf. Havrettskonvensjonen artikkel 77. Forholdet mellom de to bestemmelsene er oversett, og når det er en ulik

---

⁹⁴

Tilsvarende Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. artikkel 60

⁹⁵

Ot.prp.nr.50 (1976-1977) s.5

jurisdiksjonskompetanse etter de to bestemmelsene tilsier dette at forarbeidenes uttalelse om at ”suverene rettigheter” må tolkes vidt, får liten betydning. Dessuten er en slik tolkning i strid med bestemmelsens ordlyd, og konvensjonens kontekst. Det er også grunn til å påpeke at norske forarbeiders tolkning av internasjonale konvensjoner har liten rettskilde verdi.

Øyehaug forstår bestemmelsen på samme måte som meg. Han skriver om problemstillingen:

”Det er tvilsomt om det er dekning for påstanden om at det foreligger to alternative fortolkningsmuligheter mht. sokkelkonv. artikkel 2 nr. 1 (havrettskonv. artikkel 77 nr.1). I allfall gjelder dette mht. den generelle anvendelsen av bestemmelsene. Hovedregelen er helt klart at kyststatens jurisdiksjonskompetanse er funksjonelt begrenset, altså ikke bare slik at innretningen eller virksomheten må ha tilknytning til utforskning og utnyttelse, men også slik at de sider av virksomheten en ønsker å regulere må knytte seg direkte til utforskning og utnyttelse. Noen vid, generell jurisdiksjonskompetanse følger ikke av uttrykket ”suverene rettigheter” i denne sammenheng.”⁹⁶

Også Fleischer er enig i dette. Han skriver i en kritikk av Krokeide som mener at ”sovereign rights” må fortolkes vidt,⁹⁷ at:

”Krokeides fremstilling gir nemlig inntrykk av at kyststaten overfor kontinentalsokkelvirksomhet generelt kan ha en jurisdiksjon av samme type som den har på installasjoner, noe som åpenbart er uholdtbart. Konvensjonen stiller installasjoner og annen virksomhet på kontinentalsokkelen – inklusiv den petroleumsrettede – i forskjellig

---

⁹⁶ Øyehaug (1986) s. 59

⁹⁷ Krokeide (1981) s. 60

stilling. Å gi inntrykk av at det som er kompetansen på installasjonene, følger av en vid fortolkning av artikkel 2 nr. 1 og at denne vide fortolkningen følgelig også blir anvendelig på sokkelvirksomhet generelt, betyr at man overser motsetningen mellom artikkel 2. nr. 1 og artikkel 5 nr. 4.⁹⁸ Og det blir en mangel på forståelse når det gjelder konvensjonens grunnleggende system og tankegang på disse punkter.”⁹⁹

Etter dette legges det til grunn at kyststaten bare kan regulere de sider av virksomheten som direkte angår utforskningen eller utnyttelsen av petroleumsforekomstene.

En naturlig konsekvens av dette er at det bare er bestemmelser som har til formål å regulere utforskningen og utnyttelsen av sokkelforekomstene som kan gi anvendelse for dem som omfattes av artikkel 77. Dette skyldes på samme måte som ovenfor at bestemmelsen er funksjonelt begrenset til nettopp dette.

Fleischer er av samme oppfatning. Han skriver:

”Løsningen er i prinsippet klar: Kyststaten må generelt på kontinentalsokkelen begrense seg til slik lovgivning som kan oppfattes som lovgivning angående utforskning og utnyttelse og retten til dette. En annen sak er at det kan være ulike meninger med hensyn til hvor nær tilknytning det må være mellom selve utforskningen eller utnyttelsen på den ene side og på den annen side de regler kyststaten velger å gjøre gjeldende vis-à-vis personer eller ting som på den ene eller annen måte er involvert i utforskningen og utnyttelsen.”¹⁰⁰

I engelsk litteratur står det om artikkel 77 og jurisdiksjonskompetansen:

---

⁹⁸ Disse bestemmelsene tilsvarer Havrettskonvensjonen artikkel 77 og artikkel 80, jf. artikkel 60
⁹⁹ Fleischer (1983) s. 328
¹⁰⁰ Fleischer (1983) s. 328

”Such rights include the right to construct and authorise the use of artificial islands and installations and structures used for economic purposes (...), and to authorise drilling, on the continental shelf. (...) It follows that it is for the coastal State, through its own laws and regulations, to define the conditions under which exploration and exploitation of the shelf may be conducted. A wealth of such legislation exists, particularly in relation to offshore oil and gas and sedentary fisheries. Furthermore, many standards, on matters such as safety and pollution, are enforced through the incorporation of terms in licenses permitting the offshore activities in question.”¹⁰¹

Også Øyehaug synes å støtte denne tolkningen. Han skriver: *”[f]or det annet har kyststaten rett til å autorisere og regulere virksomhet i tilknytning til utforskning og utnyttelse.”¹⁰²*

Konvensjonens kontekst tilsier også en slik tolkning. Hovedregelen er etter artikkel 92 at skip er underlagt flaggstatens jurisdiksjon. Som nevnt er det først og fremst fartøy som omfattes av artikkel 77. For at det ikke skal oppstå en kollisjon mellom disse bestemmelsene er det naturlig å tolke artikkel 77 slik at den kun gir kyststaten myndighet til å regulere petroleumsvirksomheten.

Dette tilsier at kyststaten for slike innretninger og fartøyer kun har lovgivningskompetanse i den grad den tar sikte på å regulere retten til utforskning og utnyttelse av sokkelforekomster. Det er først og fremst tale om regulatoriske bestemmelser som kan gis anvendelse.

---

¹⁰¹ Churchill (1999) s. 153

¹⁰² Øyehaug (1986) s. 59

Denne tolkningen kan umiddelbart gi inntrykk av at innretningen som bedriver utforskning eller utnyttelse av sokkelforekomstene på kyststatens kontinentalsokkel opererer i lovtomme rom. Imidlertid vil det som regel bare være skip som underlegges artikkel 77. I hovedsak vil andre typer innretninger og anlegg omfattes av artikkel 80, jf. 60. Således vil hovedregelen om flaggstatsjurisdiksjonen i Havrettskonvensjonen artikkel 92 motvirke lovtomme rom.

Den nærmere grensdragningen kan være vanskelig å foreta. Klart er det imidlertid at kyststaten har hjemmel til både helt å forby og å oppstille bestemte vilkår for undersøkelsen eller utnyttelsen av sokkelforekomstene på egen sokkel. Det er også klart at kyststaten har hjemmel i folkeretten til å gi og håndheve bestemmelser om tvang overfor den som driver uhjemlet virksomhet på kontinentalsokkelen, eller som i sin virksomhet ikke overholder kyststatens regler for slik virksomhet.¹⁰³

Av betydning for avhandlingens problemstilling er om Havrettskonvensjonen artikkel 77 gir kyststaten kompetanse til å gi patentloven anvendelse for de fartøy og innretninger som faller inn under bestemmelsen.

Patentloven har ikke til formål å regulere utnyttelse eller undersøkelse av sokkelforekomstene. Loven skal stimulere til teknisk utvikling gjennom å belønne oppfinneren med en tidsbegrenset enerett til utnyttelse av oppfinnelsen.¹⁰⁴ Patentloven har ikke til hensikt å stille regulatoriske krav til petroleumsvirksomheten.

---

¹⁰³ NOU 1976:59, side 9 annen spalte.
¹⁰⁴ Stenvik (2006) s. 16

Reelle hensyn tilsier at patentloven bør gjelde innenfor denne sonen.¹⁰⁵ Imidlertid virker artikkel 77 å være utformet klart om hva jurisdiksjonskompetansen kan bestå i, dette tilsier at reelle hensyn får mindre vekt. Dessuten er kompetansen etter artikkel 77 begrenset av hensynet til havets frihet, og dette tilsier at en bør være forsiktig med å tolke bestemmelsen utvidende.

Konklusjonen er at for de fartøy og innretninger som faller inn under Havrettskonvensjonen artikkel 77 kan kyststaten ikke gi patentloven anvendelse.

4 PETROLEUMSLOVEN

En konsekvens av at folkeretten er et eget selvstendig rettssystem som er adskilt fra de enkelte lands interne rettssystemer, er at norsk retts anvendelse på kontinentalsokkelen må ha grunnlag i norsk lov, jf. det dualistiske prinsipp.¹⁰⁶

Slikt grunnlag er gitt i Petroleumsloven (1996), som regulerer sokkelaktiviteten på den norske delen av kontinentalsokkelen.

Loven fastslår at den norske stat har eiendomsrett til petroleumsforekomstene på kontinentalsokkelen, og regulerer blant annet de tillatelser en juridisk person trenger for å lete etter petroleum og utvinne denne, samt hvordan utvinning og avslutning av petroleumsvirksomheten skal foregå.

En konsekvens av at det er tale om å utøve jurisdiksjon på et område utenfor det territorium hvor Norge i henhold til alminnelig folkerett har lovgivningskompetanse, er at Norge ved sin lovgivning ikke kan gå utenfor den ramme som folkeretten oppstiller for utøvelse av jurisdiksjon. Det er derfor bestemt i petroleumsloven § 1-5 at norsk rett ikke må gis større anvendelse enn det er grunnlag for i folkeretten.

---

¹⁰⁵

Ruud (2002) s. 60: ”*Den internasjonale domstol har i flere saker anvendt reelle hensyn.*”

¹⁰⁶

Ruud (2002) s. 27

I det følgende vil det bli redegjort for hvordan norsk jurisdiksjon på den norske delen av kontinentalsokkelen er gjennomført i norsk lov, og i hvilken grad patentloven er gitt anvendelse for de som bedriver petroleumsvirksomhet her.

4.1 Petroleumsloven § 1-5

Petroleumsloven § 1-5 regulerer anvendelsen av annen norsk rett enn petroleumsloven på norsk sokkel, og dermed patentloven. Bestemmelsen lyder:

(1) *”Annen norsk rett enn loven her, herunder bestemmelser om tillatelse, samtykke, eller godkjenning som kreves etter lovgivningen, kommer også til anvendelse for petroleumsvirksomhet. Dette gjelder med mindre annet følger av lov, bestemmelse gitt av Kongen, av folkeretten eller av overenskomst med fremmed stat.”*

(2) *”Annen norsk rett gjelder likevel ikke for andre flyttbare innretninger under fremmed flagg enn de som er permanent plassert, med mindre annet er fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd.”*

Bestemmelsens *første ledd* fastslår som hovedregel at annen norsk rett enn petroleumsloven gjelder for petroleumsvirksomhet. I dette ligger en generell utvidelse av norsk retts anvendelsesområde, da utgangspunktet for anvendelsen av denne må være at norsk rett kun gjelder på norsk territorium.¹⁰⁷

Petroleumsloven § 1-5 *annet ledd* begrenser anvendelsen av annen norsk rett enn petroleumsloven. For utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert har petroleumsloven full anvendelse, mens annen norsk rett som hovedregel ikke har det med mindre det er særskilt bestemt.

---

¹⁰⁷

Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 50

Opprinnelig lød forslaget til bestemmelse om anvendelsen av norsk rett på kontinentalsokkelen slik: *"På området som nevnt i § 1, gjelder norsk rett for midlertidige og faste innretninger og for virksomhet på disse, med mindre noe annet er fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen"* (var tenkt inntatt i § 37).¹⁰⁸ Forslaget innebar en ordlyd som var vid nok til å omfatte alle innretninger uavhengig av nasjonalitet. Dette ble imidlertid ikke fulgt opp. I Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 38, annen spalte står det: *"Regelen tilsvarende utvalgets utkast til § 37, men med visse materielle endringer"*. Man gikk således bevisst bort fra det opprinnelige forslaget. Det er ikke gitt noen begrunnelse for dette i forarbeidene, men en naturlig tanke er at det opprinnelige forslaget var for omfattende.

Som hovedregel får annen norsk rett enn petroleumsloven anvendelse for alle permanent plasserte innretninger på norsk sokkel som bedriver petroleumsvirksomhet, samt norske flyttbare innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet, selv om de ikke er permanent plassert.

Det er kun overfor utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert at annen norsk rett enn petroleumsloven ikke automatisk kommer til anvendelse. For disse kan det imidlertid være fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd at norsk lov skal gjelde, jf. § 1-5 annet ledd.

I forarbeidene står det om bestemmelsen: *"Hovedregelen vil fremdeles være at annen norsk rett enn petroleumsloven gjelder generelt på norske faste innretninger til havs. Dessuten kommer annen norsk rett enn petroleumsloven til anvendelse på flyttbare innretninger under norsk flagg."*¹⁰⁹ De har ikke nevnt eksplisitt at annen norsk rett enn petroleumsloven også får anvendelse for permanent plasserte utenlandske innretninger. Dette følger imidlertid helt klart av motsetningsforholdet mellom første og annet ledd.

For å ta stilling til overfor hvem norsk rett generelt kommer til anvendelse for etter petroleumsloven § 1-5 første ledd, er det nødvendig å fastslå hva som ligger i begrepet *"petroleumsvirksomhet"*, ettersom annen norsk rett enn petroleumsloven automatisk kommer til anvendelse for dem som bedriver slik virksomhet.

---

¹⁰⁸

NOU 1979:43 s. 127. Forslaget gjaldt Petroleumsloven (1985).

¹⁰⁹

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29

Som nevnt innskrenker annet ledd virkeområde til annen norsk rett. Det er derfor nødvendig å ta stilling til hva som omfattes av det annet ledd betegner som ”flyttbar innretning”, ”under fremmed flagg” som ikke er ”permanent plassert”.

Det vil bli tatt stilling til innholdet i de nevnte begreper i det følgende. Men aller først vil det bli vurdert om petroleumsloven § 1-5 uttømmende er ment å regulere norsk retts anvendelse på den norske kontinentalsokkelen, og om patentloven omfattes av begrepet ”annen norsk rett”.

4.2 Skal § 1-5 uttømmende regulere norsk retts anvendelse på kontinentalsokkelen, eller kan den suppleres med ulovfestede prinsipper?

I juridisk teori har det blitt ansett som et alminnelig prinsipp at det geografiske anvendelsesområde for norsk rett beror på nokså frie overveielser, i lys av lovens formål og reelle hensyn.¹¹⁰ Problemstillingen under dette avsnittet er om petroleumsloven § 1-5 kan suppleres med dette prinsippet.

Prinsippet kommer blant annet til uttrykk i avgjørelsen inntatt i Rt. 1936 side 625.¹¹¹ På dommens side 627 blir det uttalt av tredjevoterende som i resultatet var enig med flertallet at:

”Ved bestemmelsen av hvor langt den norske patentloven i det foreliggende tilfelle beskytter, maa man derfor i mangel av positiv lov bygge paa hvad sakens natur tilsier”.

Stenvik trekker frem avgjørelsen inntatt i Rt. 1974 side 897 hvor han mener prinsippet kommer til uttrykk.¹¹² Faktum var her at et norsk firma stod for

---

¹¹⁰ Stenvik (2006) s. 310

¹¹¹ Avgjørelsen er nærmere behandlet i avhandlingens punkt 2.4

¹¹² Stenvik (2006) s. 310

kafeteriatjenestene på en amerikansk plattform som stod på norsk sokkel. I det norske firmaet var A ansatt, og under sitt arbeid stjal A diverse utstyr fra kafeteriaen. A var norsk statsborger.

A hevdet at den norske straffeloven ikke fikk anvendelse i dette tilfellet.¹¹³ Etter straffeloven § 12 første ledd nr. 1 fikk straffeloven anvendelse for handlinger foretatt ”i riket”. A påpekte at feltet lå flere hundre kilometer fra land, således kunne ikke straffeloven få anvendelse da kontinentalsokkelen ikke var ”i riket”. Dessuten kunne heller ikke straffeloven § 12 første ledd, nummer 3 gi straffeloven anvendelse i dette tilfellet, da denne ga straffeloven anvendelse for enkelte handlinger foretatt i utlandet av norske statsborger. A hevdet at det var utnaturlig å tale om ”utlandet” for den norske kontinentalsokkel.

Spørsmålet for Høyesterett var om forholdet kunne subsumeres under ”riket” eller ”utlandet”. Ettersom innretninger på norsk kontinentalsokkel etter Høyesteretts mening hadde en så nær tilknytning til Norge ”geografisk, økonomisk, folkerettslig og lovgivningsmessig”, var det naturlig å subsumere forholdet under § 12 første ledd, nr. 1 ”i riket”.

Det sentrale man kan utlede av avgjørelsen er at det geografiske virkeområde til en lov beror på en tolkning av den aktuelle lov og de reelle hensyn og formål som gjør seg gjeldende.

Avgjørelsen er kritisert av Karin M. Bruzelius som skriver:

”Det er åpenbart at veien om en selvstendig fortolkning av de enkelte lovers anvendelsesområde, for å avgjøre om de gjelder for virksomheten på kontinentalsokkelen eller ikke, er lang, vanskelig og svært usikker. Det er mulig Høyesteretts dom vil skape presedens for en mer <<frimodig>>

---

¹¹³

Almindelig borgerlig Straffelov av 22.mai 1902 nr. 10

fortolkning av lovreglene, men domspremissene er etter min mening så snaue at de ikke gir noe skikkelig støtte for en slik fremgangsmåte.”¹¹⁴

Prinsippet som Stenvik nevner, kommer også til uttrykk i utredningen til Petroleumsloven (1985), der det står:

”De fleste lover har ingen uttrykkelig bestemmelse om geografisk virkeområde. Det må da avgjøres ved en tolkning av den enkelte lov, og i tilfelle hvilken utstrekning, den skal få anvendelse på kontinentalsokkel ut fra lovens formål m.v. som foran nevnt. Det må da tas hensyn til de folkerettslige skranker for anvendelse av norsk lovgivning som følger av Genève-konvensjonen og andre folkerettslige kilder”.¹¹⁵

Etter at de nevnte uttalelser ble gitt, trådte Petroleumsloven (1985) i kraft. Denne ble igjen erstattet av den någjeldende Petroleumsloven (1996). Spørsmålet er her om prinsippet kan opprettholdes etter vedtakelsen av petroleumsloven. Dette får betydning for om patentlovens virkeområde kan fastsettes etter en løsere tolkning av patentloven, eller om den kun får anvendelse på kontinentalsokkelen i den grad petroleumsloven § 1-5 åpner for dette.

Petroleumsloven § 1-5 er utformet med sikte på å regulere norsk lovgivning på den norske delen av kontinentalsokkelen. Den er ikke utformet uklart når det gjelder anvendelsen av annen norsk rett enn petroleumsloven på den norske kontinentalsokkelen. Når dette er tilfellet så tilsier dette at det verken er rom eller anledning for å supplere bestemmelsen med ulovfestede prinsipper. Ulovfestede prinsipper har først og fremst rettskildemessig vekt hvor det er behov for å utfylle

---

¹¹⁴ Bruzelius (1975) s.58 annet spalte
¹¹⁵ NOU 1979:43 s.26 annen spalte

lovbestemmelser. Når det ikke er behov for dette får prinsipper mindre rettskilde verdi.¹¹⁶

Det er ikke uttalt noe i forarbeidene direkte om problemstillingen. Det ble imidlertid i forarbeidene til Petroleumsloven (1985) vurdert om det var mulig å komme frem til en regel som satte klare grenser for norsk jurisdiksjon over utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert i et område som ble omfattet av petroleumsloven. Det ble i den forbindelse uttalt:

*”Etter en nærmere vurdering er en imidlertid kommet til at det heller ikke er ønskelig med eller behov for en regel som generelt gir norsk rett anvendelse på slike innretninger så langt folkeretten tillater dette. Departementet er av den oppfatning at spørsmålet om en lov eller forskrift skal gis anvendelse på slike innretninger er så viktig at dette bør avgjøres konkret i den enkelte lov eller forskrift”.*¹¹⁷

Som denne uttalelsen peker på, er spørsmålet om norsk jurisdiksjon over utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert, så viktig (problematisk) at dette bør avgjøres konkret i den enkelte lov eller forskrift. Dersom en lovs virkeområde fastsettes etter en løsere tolkning, vil det ikke være avgjort *”konkret i den enkelte lov eller forskrift”*. Forarbeidene tilsier at petroleumsloven § 1-5 ikke kan suppleres med ulovfestede prinsipper.

Dersom en legger til grunn at petroleumsloven § 1-5 ikke lar seg supplere med ulovfestede prinsipper, får dette som konsekvens at en rekke lover som før vedtakelsen av petroleumsloven hadde anvendelse på norsk sokkel ikke lenger har det fordi det ikke er avgjort konkret i den enkelte lov eller forskrift. Etter hva jeg kan se er det ikke gitt noen endringslover som en konsekvens av Petroleumsloven

---

¹¹⁶

Graver (2006) s. 211

¹¹⁷

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) side 14 første spalte.

(1985) § 2, eller Petroleumsloven (1996) § 1-5. Dette kan tilsa at lovgiver ikke har ment at det har vært nødvendig ettersom bestemmelsen skulle la seg supplere med ulovfestet rett. Jeg mener imidlertid at dette må bero på manglende årvåkenhet fra lovgivers side. Rettstilstanden før petroleumsloven om norsk lovs virkeområde er ikke kommentert i lovforarbeidene, heller ikke står det noe om særlig om begrunnelsen for vedtakelsen av Petroleumsloven (1985) § 2 eller Petroleumsloven (1996) § 1-5, annet enn forholdet til folkeretten.

Jeg er av den oppfatning at manglende årvåkenhet fra lovgiver på dette punkt ikke er et tungtveiende argument for at bestemmelsen skal kunne suppleres med det ulovfestede prinsippet Stenvik nevner. Dette skyldes at petroleumsloven § 1-5 er utformet klart og det er da lite rom for supplerings med ulovfestede prinsipper. Dessuten er forarbeidene klare på at det må være avgjort konkret i den enkelte lov hvilket virkeområde den skal ha. Videre, manglende årvåkenhet fra lovgiver ved utformingen av denne bestemmelsen kan lett la seg avhjelpe ved lovendringer. Dette vil også være i tråd med bestemmelsens oppbygging. Petroleumsloven § 1-5 gir norske lover automatisk anvendelse for de fleste innretninger som opererer på norsk sokkel, men bestemmelsen åpner dessuten for å gi norsk lov anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger på norsk sokkel som ikke er permanent plassert. Det må da være bestemt i den aktuelle lov at den skal gis slik anvendelse. Dette tilsier at lovgiver selv må ha tatt stilling til om den aktuelle lov skal gis slik anvendelse. Ved å åpne for at bestemmelsen kan la seg supplere med ulovfestede prinsipper, fraviker man dette.

Det kan anføres reelle hensyn for at petroleumsloven § 1-5 skal suppleres med ulovfestet rett. Stenvik påpeker at *"[f]or oppfinnelser som etter sin art kan utnyttes i oljevirkosomheten bør patenthaveren kunne oppnå reell rettsbeskyttelse ved patentering i kyststaten, uten å måtte gå veien om patentering i ethvert annet*

land som kan tenkes å være aktuell som flaggstat".¹¹⁸ Dette taler for at patentlovens anvendelsesområde bør kunne fastlegges etter ulovfestede prinsipper, og ikke bare etter en tolkning av petroleumsloven § 1-5.

Imidlertid veier ikke dette hensynet så tungt. For det første er det slik Eckhoff skriver at: "*[h]vis det foreligger klare lovbestemmelser, og hverken forarbeider eller andre autoritative rettskildefaktorer gir grunnlag for å tolke dem i strid med ordlyden, pleier Høyesterett å bøye seg for dem – selv om den finner resultatet mindre rimelig.*"¹¹⁹ Dermed får reelle hensyn mindre vekt her. Dessuten er det bare for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert at det ulovfestede prinsippet vil kunne gi patentloven større virkeområde enn den har etter en tolkning av petroleumsloven § 1-5. Som det vil bli vist i denne avhandlingen, er det ikke mange innretninger som omfattes av dette unntaket. Således blir behovet mindre aktuelt og får mindre vekt.

Dersom petroleumsloven § 1-5 hadde latt seg supplere med ulovfestede prinsipper, kunne norske lover automatisk fått et større anvendelsesområde enn det petroleumsloven § 1-5 legger opp til, nemlig også for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert.

I samme retning trekker hensynet til konsekvens og sammenheng i regelverket. Rettskildesituasjonen blir mer oversiktlig hvor det er en lovbestemmelse som regulerer norsk retts anvendelse. Dette sikrer forutberegnelighet og er rettsteknisk den beste løsningen.

Samlet sett synes kildene å peke i retning av at petroleumsloven § 1-5 ikke lar seg supplere med det ulovfestede prinsippet om norsk retts virkeområde, og dette blir også konklusjonen.

---

¹¹⁸ Stenvik (2006) s. 310

¹¹⁹ Eckhoff (2000) s. 378

4.3 ”Annen norsk rett”

Problemstillingen er her om patentloven omfattes av begrepet ”*annen norsk rett*”, jf. petroleumsloven § 1-5 første og annet ledd.

Uttrykket ”*annen norsk rett*” henviser etter sin ordlyd til all annen norsk rett enn petroleumsloven. Dette tilsier at patentloven er omfattet. Det er ingenting i ordlyden som tilsier at det skal legges til grunn en snever forståelse av ”*annen norsk rett*”. Ved at ordlyden taler om ”*rett*” og ikke ”*lov*” taler dette for at så vel ulovfestet som lovfestet rett er omfattet.¹²⁰

Det er noe underlig at bestemmelsen også skal omfatte ulovfestet rett. For eksempel vil dette medføre at ulovfestet rett kan få anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert så lenge dette er ”*fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd*”. Det kan således bestemmes i lov at en bestemt ulovfestet regel skal gjelde også for slike innretninger.

Petroleumsloven (1985) § 2 talte også om annen norsk rett enn petroleumsloven. Ifølge forarbeidene til denne bestemmelsen ville andre norske lover og regler enn petroleumsloven komme til anvendelse ”*så langt de passer på innretninger som befinner seg på område som nevnt i § 1 og som benyttes til petroleumsvirksomhet og på den virksomhet som kan foretas på slike innretninger.*”¹²¹

Av teorien og forarbeidene til den tidligere § 2 er det ikke noe som tilsier at bestemmelsen skal tolkes innskrenkende. Begrepet var ment å omfatte alle formelle lover.¹²² Det er ingenting i forarbeider eller andre kilder som tilsier at det har vært meningen å endre rettstilstanden etter petroleumsloven (1985) § 2. Den

---

¹²⁰

Se også Nordtveit (2002) note 12

¹²¹

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s.39 første spalte

¹²²

Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 50

tidligere forståelsen av ”annen norsk rett” taler derfor for at patentloven er omfattet.

Det må legges til grunn at patentloven passer på petroleumsvirksomhet. Det er dessuten sterke reelle hensyn som tilsier at patentloven bør omfattes av begrepet. Utnyttelse av naturforekomstene på sokkelbunnen er virksomhet som i stor grad er preget av teknologiske nyvinninger og store investeringer. Patentloven bør derfor omfattes da det er behov for å beskytte teknologien og de investeringer som er gjort.

Etter dette omfattes patentloven av ”annen norsk rett”, jf. petroleumsloven § 1-5.

Fra denne konklusjonen må det gjøres en begrensning. Som nevnt i pkt. 3.3.2 har kyststaten en begrenset lovgivningskompetanse for de innretninger som omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 77. Blant annet har kyststaten ikke kompetanse til å gi patentloven anvendelse for de innretninger som omfattes av artikkel 77.

En konsekvens av dette er at petroleumsloven § 1-5 på enkelte punkter går lenger enn det folkeretten tillater. Dette innebærer at patentloven ikke vil kunne gis anvendelse overfor for eksempel seismikkskip, selv om petroleumsloven klart åpner for dette. Dette medfører at petroleumsloven § 1-5 på dette punkt må tolkes innskrenkende for å unngå brudd på våre folkerettslige forpliktelser.

4.4 ”Petroleumsvirksomhet”

For at norsk rett skal komme til anvendelse på den norske kontinentalsokkelen er det et vilkår etter petroleumsloven § 1-5 at innretningene driver med ”petroleumsvirksomhet”. Dette fremgår riktignok kun av første ledd og ikke annet ledd. Men det er åpenbart at det kun er aktuelt å gi annen norsk rett anvendelse for flyttbare innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet. Dette følger av

sammenhengen mellom første og annet ledd, samt at lovens virkeområde er begrenset til ”*petroleumsvirksomhet*”, jf. § 1-4.

Petroleumsvirksomhet er definert i petroleumsloven § 1-6 litra c, som lyder:

”(...) [A]ll virksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster, herunder undersøkelse, leteboring, utvinning, transport, utnyttelse og avslutning samt planlegging av slike aktiviteter, likevel ikke transport av petroleum i bulk med skip.”

Petroleumsvirksomhet er først og fremst den aktiviteten som er nødvendig for å nyttiggjøre seg av ressursene på sokkelbunnen, som særlig er olje og gass. Men ordlyden legger opp til en videre forståelse enn dette. Ved at ordlyden i petroleumsloven § 1-6 litra c) fastslår at ”*all virksomhet knyttet til*” de ulike aktivitetene som er nevnt, tyder dette på at også typiske støttefunksjoner omfattes.

Dette fremkommer også av forarbeidene, begrepet skal omfatte ”*både den sentrale og den tilsluttede del av virksomheten*”.¹²³

Forarbeidene slår dessuten fast at det ikke har vært meningen å foreta en revisjon av forståelsen av ”*petroleumsvirksomhet*” slik uttrykket var å forstå etter Petroleumsloven (1985). Endringene som er foretatt er kun av språklig karakter.¹²⁴ For å klargjøre det nærmere innholdet av ”*petroleumsvirksomhet*” er det derfor relevant å søke forståelse i bakgrunnsretten til Petroleumsloven (1985).

---

¹²³

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29

¹²⁴

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 16 og s. 29

Petroleumsloven (1985) § 1 første ledd slo fast at loven kom til anvendelse for ”petroleumsvirksomhet”. Dette skulle ifølge forarbeidene tolkes vidt.¹²⁵ Dessuten står det:

*”Begrepet petroleumsvirksomhet sammenholdt med uttrykket << for så vidt angår undersøkelse, leteboring, utvinning...>> betyr at den dekker den virksomhet som faktisk er nevnt i bestemmelsen, samt annen virksomhet i tilknytning til eller som naturlig følge av denne”.*¹²⁶

Etter dette omfatter begrepet ”petroleumsvirksomhet” alt som direkte angår utvinning av petroleumsforekomster, samt tilhørende støttefunksjoner. Hvor langt en kan gå i å betegne støttefunksjoner og annen tilknyttet virksomhet som en del av selve utforskningen og utnyttelsen, kan være vanskelig å fastslå.¹²⁷ Men at alt fra seismikkskip til borefartøyer og produksjonsplattformer vil kunne sies å bedrive ”petroleumsvirksomhet”, er sikkert.

4.4.1 Har kyststaten kun kompetanse til å regulere de sider av virksomheten som direkte knytter seg til ”petroleumsvirksomhet”?

I juridisk teori har det blitt problematisert hvorvidt de sider av en virksomhet en ønsker å regulere må knytte seg direkte til utforskning og utnyttelse av sokkelforekomstene, eller om man kan regulere alle sider av innretningen når denne først driver med petroleumsvirksomhet.

Petroleumsloven § 1-5 første ledd slår fast at annen norsk rett enn petroleumsloven også kommer ”til anvendelse for petroleumsvirksomhet”. Ordlyden er noe uklar på dette punkt, men den kan tilsi at det bare er virksomhet

---

¹²⁵ Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 36

¹²⁶ Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 36

¹²⁷ Øyehaug (1986) s. 63

som knytter seg direkte til ”*petroleumsvirksomhet*” som underlegges norsk lovgivning generelt. Det samme gjelder for annet ledd.

Forarbeidene slår imidlertid fast:

”Hovedregelen vil fremdeles være at annen norsk rett enn petroleumsloven gjelder generelt på norske faste innretninger til havs.”¹²⁸

Uttalelsen i forarbeidene tilsier at *hele* innretningen blir underlagt annen norsk rett enn petroleumsloven når denne først bedriver petroleumsvirksomhet, ettersom forarbeidene sier at disse reglene gjelder ”*generelt*”.

Petroleumsloven (1985) § 2 første punktum regulerte anvendelsen av annen norsk rett enn petroleumsloven. Det var her bestemt at annen norsk rett gjaldt for innretninger som nevnt i § 1 (det vil si innretninger som drev med petroleumsvirksomhet) og ”*for virksomhet på disse*”.

Petroleumsloven (1985) § 2 inneholdt således ett tillegg som ikke eksisterer i petroleumsloven § 1-5, nemlig ”*og for virksomhet på disse*”. Tillegget medfører at den eldre lov hadde en videre og klarere ordlyd på dette punkt. Annen norsk rett enn petroleumsloven fikk ikke bare anvendelse for innretninger som drev med petroleumsvirksomhet, men også virksomheten på disse innretningene ble generelt underlagt norsk rett.¹²⁹

Om dette tillegget står det i juridisk teori:

”Med uttrykket <<virksomhet>> må det antakelig menes noe annet enn

---

¹²⁸

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29.

¹²⁹

Se også Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s.39 første spalte

<<petroleumsvirksomhet>>. Det er petroleumsloven § 1 som regulerer rekkevidden av petroleumslovens anvendelse. Uttrykket <<virksomhet>> i § 2's forstand må derfor være et vesentlig videre / mer altomfattende begrep, hvori petroleumsvirksomhet godt kan inngå, men ikke representere noen mangel.”¹³⁰

Even Fredrik og Åsmund Norheim skriver om det samme:

”I departementets merknader til denne paragrafen i Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 38-39 er det fremhevet at norsk rett kommer til anvendelse på all virksomhet på innretninger som driver petroleumsvirksomhet selv om virksomheten ikke kan sies å direkte angå undersøkelse, leteboring, utvinning o.s.v.”¹³¹

Etter den eldre petroleumsloven var rettstilstanden altså slik at når en innretning først bedrev petroleumsvirksomhet, ble hele innretningen underlagt norsk jurisdiksjon. Når det fremkommer av forarbeidene til petroleumsloven § 1-5 at det ikke har vært meningen å endre rettstilstanden etter Petroleumsloven (1985) § 2, tilsier dette at hele innretningen blir underlagt norsk rett.¹³²

Videre er det åpenbare reelle hensyn som tilsier at en stat skal ha en altomfattende jurisdiksjon over slike enheter.¹³³ Ved at det er en stat som regulerer aktiviteten, blir rettssituasjonen mer forutsigbar for de involverte, og man slipper vanskelige grensedragninger.

---

¹³⁰ Petroleumsloven med kommentarer (1989), s. 51

¹³¹ Fredriksen (1991) s. 311

¹³² Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29

¹³³ Slik også Fleischer (2000) s. 126

I mangel av en klar ordlyd får de andre rettskildene større vekt. Forarbeidene, rettstilstanden etter petroleumsloven av 1985 og reelle hensyn trekker i retning av at kyststaten kan regulere alle sider ved innretningen.

Etter dette blir konklusjonen at de enheter som driver med petroleumsvirksomhet på den norske delen av kontinentalsokkelen fullt ut underlegges annen norsk lovgivning enn petroleumsloven, såfremt de resterende vilkår som er oppstilt i petroleumsloven § 1-5 er oppfylt.

På dette punkt må imidlertid petroleumsloven § 1-5 tolkes innskrenkende. Petroleumsloven kan ikke gå utenfor den ramme som Havrettskonvensjonen setter, jf. petroleumsloven § 1-5 første ledd ”(...) *med mindre annet følger (...) av folkeretten*”.

Som nevnt i pkt. 3.3.2 er lovgivningskompetansen etter Havrettskonvensjonen artikkel 77 begrenset. Kyststaten kan bare regulere de sider av virksomheten som direkte angår utforskning og utvinning av petroleumsforekomstene og gi lover og regler anvendelse som har til hensikt å regulere dette. Dette innebærer at for eksempel seismikkskip kun vil være underlagt norsk lov i den grad den stiller regulatoriske krav og tar sikte på å regulere de sider som direkte angår petroleumsvirksomheten. Det gjør ikke patentloven.

4.5 ”Flyttbare innretninger”

Det er kun ”*innretninger*” som er flyttbare som omfattes av begrensningen i annet ledd. Disse må i tillegg ikke være permanent plassert for å ikke falle inn under hovedregelen i første ledd. Jeg vil først behandle hva som menes med ”*innretning*”. Deretter vil grensdragningen mellom faste og flyttbare innretninger foretas.

Hva som ligger i begrepet ”innretning” er forsøkt klargjort i petroleumsløven § 1-6, litra d):

”Innretning, installasjon, anlegg og annet utstyr for petroleumsvirksomhet, likevel ikke forsynings- og hjelpefartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk. Innretning omfatter også rørledning og kabel når ikke annet er bestemt.”

Bestemmelsen legger til grunn en vid forståelse av ”innretning”, ettersom alle installasjoner, anlegg og utstyr for petroleumsvirksomhet er innretninger. Det følger vidare av ordlyden at ”innretning” er knyttet opp mot petroleumsvirksomhet. Enheter er kun innretninger i petroleumsløvens forstand så lenge de brukes i tilknytning til petroleumsvirksomhet.

Først og fremst er det tale om innretninger som etter Havrettskonvensjonen omtales som ”installations” og ”structures”.¹³⁴ Det er disse kyststaten har fått jurisdiksjonskompetanse over. Dette er typisk produksjonsplattformer, lagringstanker, borefartøyer som utfører boreoppdrag, tårn, tanker og tilsvarende konstruksjoner.¹³⁵ I den grad slike konstruksjoner er flyttbare og verken norskregistrert eller permanent plassert, omfattes de av unntaket i petroleumsløven § 1-5 annet ledd.

Etter legaldefinisjonen omfattes også skip og fartøy av begrepet ”innretning” så lenge disse bedriver petroleumsvirksomhet. Det at skip omfattes av definisjonen av ”innretning”, følger indirekte av bestemmelsen ved at den uttrykkelig unntar bestemte typer skip, og ikke skip eller fartøy generelt. Også Høyesterett er enig i dette.

---

¹³⁴

Havrettskonvensjonen art 80, jf. art 60

¹³⁵

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 29 og oppgavens punkt 3.2.1

I kjæremålet inntatt i Rt. 1992 s. 1346 var faktum at Erik Carlsmark reiste søksmål mot Transocean Drilling AS og Norsk Hydro Produksjon AS med krav om erstatning etter personskade på dykkerskipet Norskald som befant seg på norsk sokkel. Både tingretten og lagmannsretten avviste saken med den begrunnelse at dykkerskipet verken var en innretning eller anlegg, således forelå det ikke verneting i Norge.

Høyesterett var enig med de tidligere instanser og uttalte om spørsmålet:

*”Selv om det i utgangspunktet ikke synes naturlig å betegne et skip som innretning eller anlegg, vil utvalget på bakgrunn av lovforarbeidene ikke utelukke at regelen også kan få anvendelse på enkelte kategorier av skip, jf Ot.prp.nr.50 (1976-1977) side 9, som nevner kranlektere og rørleggingsfartøyer. På den annen side er det i proposisjonen side 18 nevnt at forsyningskip og andre hjelpeskip faller utenfor. Uttalelsen knytter seg direkte til den endring som ble gjennomført i straffeloven § 12 nr. 1, men utvalget finner, i likhet med lagmannsretten, at uttalelsen også må tillegges vekt for vernetingsspørsmålet. Utvalget kan ikke se at lagmannsrettens avgjørelse bygger på en uriktig tolkning av domstolloven §26a”.*¹³⁶

Høyesterett fant at selv om skip ikke naturlig gikk under begrepet ”innretning”, måtte visse typer skip omfattes. Det er naturlig å lese dette slik at alle skip omfattes så lenge de ikke faller inn under det petroleumsloven § 1-6, litra d) kaller for forsynings- og hjelpefartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk. Slike skip er ikke innretninger.

Om hva som nærmere ligger i avgrensningen mot slike fartøy står det i forarbeidene:

---

¹³⁶

Avgjørelsens side 1348

”Med <<hjelpesfartøy>> menes det som i næringen kalles <<offshore servicefartøy>>, herunder hører blant annet fartøyer som benyttes som beredskapsfartøy, ankerhåndteringsfartøyer, konstruksjons-, ferdigstillelses-, reparasjonsfartøyer, geologiske og seismiske fartøyer, andre enheter som driver geologiske undersøkelser i undersøkelsesfasen, slepefartøy, samt luftfartøyer. Bygging av slike fartøyer og øvrige flyttbare innretninger følger sjøfartslovgivningen.”¹³⁷

Slike fartøyer er således ikke innretninger i petroleumslovens forstand. Det er imidlertid presisert i forarbeidene at selv om slike fartøyer er unntatt i legaldefinisjonen av innretninger, så innebærer ikke dette ”at den <<petroleumsvirksomhet>> som finner sted ombord unntas.”¹³⁸ Det som kan utledes av denne uttalelsen er at slike fartøyer omfattes av petroleumsloven § 1-5 første ledd ettersom den omfatter ”petroleumsvirksomhet”. Således får patentloven likevel automatisk anvendelse for slike skip. Dette innebærer at etter norsk rett kommer patentloven automatisk til anvendelse for blant annet seismikkskip. Men som nevnt i oppgavens punkt 3.3.1 omfattes seismikkskip av Havrettskonvensjonen artikkel 77. For slike skip kan patentloven ikke gis anvendelse. Bestemmelsen må derfor tolkes innskrenkende på dette punkt for å unngå brudd på våre folkerettslige forpliktelser.

Dersom deler av petroleumsvirksomheten foregår fra flyttbare enheter, er de å anse som innretninger dersom de bedriver sentrale petroleumsaktiviteter eller på annen måte er i direkte kontakt med brønn- eller prosesseringsanlegg. Dette innebærer:

---

¹³⁷

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 30

¹³⁸

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 30

”[A]t enheter som driver leteboring, utvinning, herunder prøveutvinning, prosessering, brønntesting og brønnoverhaling anses som innretninger i lovens forstand. I den grad en flyttbar enhet utfører brønnstimulering, mudbehandling, vanninjeksjon eller benytter utstyr som knyttes direkte mot en brønn, anses også disse som innretninger etter loven. Bruk av enheter som utøver en type aktivitet som det er behov for under hele eller det vesentligste av utvinningsperioder og som fremstår som en forutsetning for eller en integrert del av det å drive utvinning, f.eks. floteller, må anses som innretning.”¹³⁹

En konsekvens av denne uttalelsen er at borefartøy som driver med prøveboring på norsk sokkel er å anse som en innretning. Når det bedrives prøveboring, kan ikke dette anses som en aktivitet som gjør at borefartøyet er permanent plassert. Når disse i tillegg er flyttbare og utenlandske, gjelder ikke patentloven med mindre dette er fastsatt i patentloven, jf. petroleumsloven § 1-5 annet ledd. Som nevnt omfattes seismikkskip av petroleumsloven § 1-5 første ledd, og således ville patentloven automatisk kommet til anvendelse for disse. Dette er en noe underlig konsekvens av bestemmelsen, ettersom boreskip som bedriver prøveboring ligger noe nærmere typiske petroleumsaktiviteter enn det seismikkskip gjør. Imidlertid, som følge av Havrettskonvensjonen artikkel 77 får patentloven likevel ikke anvendelse for seismikkskip, selv om dette har vært lovgivers oppfatning.

Innretninger er således de anlegg som brukes i petroleumsvirksomhet. Det avgjørende må likevel være på samme måte som for tolkningen av ”*installation*” og ”*structure*” i Havrettskonvensjonen artikkel 80, jf. 60 være at enheten ved sin plassering i øyeblikket må betraktes som en innretning. Videre er det ikke av betydning hva enheten er bygget som, men hva den anvendes til.¹⁴⁰

En innretning kan være enten fast eller flyttbar. Det må derfor tas stilling til hvordan grensedragningen mellom faste og flyttbare innretninger skal foretas,

---

¹³⁹ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 30
¹⁴⁰ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 30

ettersom det kun er flyttbare innretninger som omfattes av petroleumsloven § 1-5 annet ledd.

Uttrykket ”flyttbar innretning” tilsier etter sin ordlyd at enheten kan flyttes rundt. Dette vil for det første være skip som benyttes i petroleumsvirksomhet,¹⁴¹ samt plattformer og andre innretninger som kan flyttes rundt.

Det følger av Ot.prp.nr. 43 (1995-1996) s. 43 at hvordan flyttingen skjer, ikke er av betydning. Innretningen er å anse som flyttbar uansett om den flyttes ved hjelp av taubåter eller ved egen motor. Imidlertid er det et vilkår at innretningen er ”noenlunde mobil”.¹⁴²

Uttalelsene i forarbeidene som er nevnt ovenfor er gitt i tilknytning til petroleumsloven § 5-6. Etter denne bestemmelsen har Staten rett til å overta rettighetshavers faste innretning når deres tillatelse utløper, oppgis eller tilbakekalles. I forbindelse med denne bestemmelsen er det i forarbeidene drøftet hvor grensen mellom fast og flyttbar skal trekkes, da dette er av betydning for Statens overtagelsesrett. Disse uttalelsene må også være relevante for tolkningen av petroleumsloven § 1-5 annet ledd. Det er imidlertid ikke sagt noe om forholdet mellom §§ 1-5 og 5-6 i forarbeidene, noe som kan tilsa at lovgiver ikke har ment at de skal tolkes på samme måte. Dessuten er det ulike hensyn som ligger bak Statens beslagsrett og norsk jurisdiksjonskompetanse. Men hensynet til konsekvens og sammenheng i regelverket tilsier at grensen mellom fast og flyttbar må trekkes på samme måte i de to bestemmelsene. Noe annet ville ha medført et lite oversiktlig regelverk. Uttalelsene i forarbeidene i tilknytning til § 5-6 har dermed også rettskildeverdi for tolkningen av § 1-5.

---

¹⁴¹

Likevel ikke forsynings-, hjelp fartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk, jf. §1-6 litra d) *Petroleumsloven med kommentarer* (1989) s. 52

¹⁴²

Av forarbeidene til petroleumsloven § 5-6 følger det videre at en flyttbar innretning kjennetegnes ved at den er konstruert med tanke på utnyttelse av flere enn ett felt.¹⁴³

Dessuten må flyttingen med sikte på fortsatt bruk i petroleumsvirksomhet fortone seg som teknisk og økonomiske påregnelig og sannsynlig. Dersom innretningen med relativt enkle grep og modifikasjoner kan flyttes til en annen lokalitet, vil innretningen være å regne som flyttbar og ikke fast.¹⁴⁴

Typisk vil flyttbare innretninger være boreskip, boreplattformer, floteller, verkstedsplattformer, rørledningsfartøyer og lignende.¹⁴⁵

Grensedragningen må til slutt bero på en konkret skjønnsmessig vurdering. Det er viktig i denne vurderingen å ta hensyn til de interesser petroleumsloven § 1-5 er ment å sikre, nemlig å legge innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet av et visst omfang under norsk jurisdiksjon, slik at norske krav blir oppfylt. På den annen side er det viktig å ta hensyn til den folkerettslige regel om at skip på det åpne hav som hovedregel er underlagt flaggstatens jurisdiksjon, noe som tilsier at en skal være forsiktig med å underlegge slike innretninger kyststatens jurisdiksjon.

4.6 ”Permanent plassert”

Det følger av petroleumsloven § 1-5 annet ledd at det kun er utenlandske flyttbare innretninger som *ikke* er permanent plassert, som er unntatt fra norsk lov, med unntak for petroleumsloven. Det må derfor tas stilling til hva som ligger i uttrykket ”*permanent plassert*”.

---

¹⁴³ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 53
¹⁴⁴ Ot.prp.nr.43 (1995-1996) s. 53
¹⁴⁵ Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 39 første spalte

For at noe skal være ”*permanent plassert*”, taler ordlyden for at innretningen må være varig og uavbrutt plassert på kontinentalsokkelen. Men sett i sammenheng med at petroleumsloven § 1-5 annet ledd taler om ”*flyttbare innretninger*” som ikke er permanent plassert, må dette mykes noe opp. Flyttbare innretninger kjennetegnes nettopp ved at de kan flyttes. Ettersom bestemmelsen forutsetter at flyttbare innretninger kan være permanent plassert, kan ikke ”*permanent plassert*” forstås som varig og uavbrutt plassert.

Av forarbeidene til Petroleumsloven (1985) § 2 som er relevant ved tolkningen av § 1-5 følger det at:

”Med flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert sikter en her til boreskip, boreplattformer, floteller, verkstedsplattformer, rørledningsfartøyer o.l. som ikke er plassert permanent på et bestemt sted på område som loven gjelder for. At en utenlandsk innretning faktisk blir liggende ved en fast innretning over lengre tid er ikke nok til at norsk rett automatisk kommer til anvendelse. Hvis en flyttbar plattform derimot spesielt bygges for å benyttes i forbindelse med byggingen og driften av et petroleumsfelt eller kontraktmessig blir stasjonert ved en fast innretning over store deler av et felts levetid, må den anses som en permanent innretning.”¹⁴⁶

Uttalelsen tilsier at dersom innretningen er bygd særskilt for å kunne brukes ved utbyggingen og drift av et felt, vil den blir regnet som permanent plassert.¹⁴⁷ Dessuten kommer det frem at tidsaspektet er viktig ved vurderingen av om en innretning er permanent plassert. Spørsmålet er her hvor lenge innretningen er ment å virke på feltet. Som nevnt ovenfor vil en innretning som blir stasjonert ved

---

¹⁴⁶

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 39 første spalte
Se også Nordtveit (2002) note 12

¹⁴⁷

en fast innretning ”over store deler av et felts levetid”, være å regne som en permanent plassert innretning.

Momentet støttes ytterligere av en uttalelse i Ot.prp.nr.72 (1982-1983), s. 68, første spalte hvor det står:

”Innretninger som teknisk sett kan flyttes ansees likevel som fast plassert dersom de er ment å skulle betjene et felt gjennom hele det vesentlige av dets levetid.”

Uttalelsen er gitt i forbindelse med Petroleumsloven (1985) § 2 som hadde en tilsvarende ordlyd som petroleumsloven § 1-5 annet ledd. Uttalelsen er noe tvetydig, ettersom den kan tolkes dit hen at flyttbare innretninger kan være faste innretninger. Det er imidlertid nødvendig å trekke et skille mellom flyttbare og faste innretninger. Det som kan utledes av uttalelsen, er at flyttbare innretninger som over lengre tid ligger på et sted regnes som permanent plassert, og ikke som en fast innretning. Og da vil annen norsk rett enn petroleumsloven gjelde for denne innretningen, jf. petroleumsloven § 1-5 annet ledd.¹⁴⁸ Nordtveit har en mer presis uttalelse om dette momentet. Han skriver at ”[e]r innretninga særskilt bygt for å kunne nyttast ved utbygging og drift av eit felt eller blir den etter avtale plassert der ein stor del av levetida til feltet, vil den bli rekna som permanent plassert.”¹⁴⁹

Dersom innretningen blir liggende på feltet i en stor del av feltets levetid, vil mye tale for at innretningen er å anse som permanent plassert. Det er vanskelig å si noe mer konkret om hva som skal anses å tilfredsstillende tidsmomentet.

---

¹⁴⁸ Det samme fulgte av Petroleumsloven (1985) § 2, annet punktum som lød: ”Annen norsk gjelder likevel ikke for andre flyttbare innretninger under fremmed flagg enn de som er permanent plassert, med mindre annet er fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd.”

¹⁴⁹ Nordtveit (2002) note 12

Om en innretning er permanent plassert, vil til slutt bero på en skjønnsmessig helhetsvurdering, hvor momentene som er nevnt vil inngå i vurderingen.

4.7 ”Under fremmed flagg”

Petroleumsloven § 1-5 annet ledd taler om innretninger ”*under fremmed flagg*”. For utenlandske innretninger som ikke er permanent plassert, gjelder som hovedregel ikke annen norsk rett enn petroleumsloven. Ved at bestemmelsen taler om ”*fremmed flagg*”, er det gjort en henvisning til flaggstaten.

Hva som skal til for at et skip eller innretning underlegges norsk flagg reguleres av sjøloven,¹⁵⁰ hvor nasjonalitetsvilkårene til skip og flyttbare innretninger er bestemt. Det vil falle utenfor oppgaven å gi en fremstilling av disse reglene. For denne avhandlingen er det tilstrekkelig å henvise til flaggstaten. Seiler skipet eller innretningen under fremmed flagg, er det § 1-5 annet ledd som regulerer om annen norsk rett enn petroleumsloven kommer til anvendelse.

4.8 Følger det av lov, bestemmelse gitt av Kongen, folkeretten eller overenskomst med fremmed stat at patentloven ikke er ment å ha slik anvendelse?

Patentloven kommer automatisk til anvendelse for de som driver med petroleumsvirksomhet på norsk sokkel, med mindre det følger av patentloven, bestemmelse gitt av Kongen, av folkeretten eller av overenskomst med fremmed stat, jf. petroleumsloven § 1-5 første ledd, annet punktum.

Jeg har ikke funnet noen uttalelser om patentlovens virkeområde i lov eller i bestemmelse gitt av Kongen. Som nevnt tillater folkeretten, med enkelte unntak, at norsk rett gis anvendelse for slike innretninger som nevnt i første ledd. Og det er

---

¹⁵⁰

Lov om sjøfarten av 24. juni 1994 nr. 39. Det er særlig bestemmelsene i §§ 1,4 og 507 som her er relevante

heller ingen overenskomst med fremmed stat som tilsier at patentloven ikke skal gis anvendelse.

Konklusjonen blir at patentloven kommer til anvendelse for norske og utenlandske innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Dessuten kommer patentloven til anvendelse for norske flyttbare innretninger, og utenlandske flyttbare innretninger som er permanent plassert. For utenlandske innretninger som omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 77 kan patentloven ikke gis anvendelse.

I det følgende vil det drøftes nærmere om patentloven likevel kommer til anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som *ikke* er permanent plassert på norsk kontinentalsokkel.

5 GJELDER PATENTLOVEN FOR UTENLANDSKE FLYTTBARE INNRETNINGER?

5.1 Innledning

Etter petroleumsloven § 1-5 annet ledd kan patentloven også få anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert, når det er *”fastsatt ved lov eller følger av bestemmelse gitt av Kongen i statsråd.”*

Dette reiser to problemstillinger. For det første må det tas stilling om kravet om *”fastsatt ved lov (...)”* innebærer et krav til senere lovgivning. Dessuten må det tas stilling om dette kravet er oppfylt for patentlovens vedkommende.

5.2 Innebærer petroleumsloven § 1-5 annet ledd et formkrav for annen lovgivning?

Spørsmålet blir under dette punkt om *”fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd”* innebærer en skranke for å anvende norsk rett på grunnlag av

en konkret tolkning av den bestemmelse det gjelder.¹⁵¹ Nærmere bestemt om det beror på en selvstendig tolkning av den aktuelle lov om den skal gis anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert, eller om det, som følge av petroleumsloven § 1-5 annet ledd, må fremgå uttrykkelig av den aktuelle lov om den skal gis anvendelse, jf. *”fastsatt ved lov eller ved bestemmelse av Kongen i statsråd”*.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden tilsier at bestemmelsen innebærer et hjemmelskrav for annen lovgivning, slik at det kreves en eksplisitt lovbestemmelse for at annen norsk rett skal få anvendelse.¹⁵²

Av forarbeidene til Petroleumsloven (1985) § 2, som er relevant ved tolkningen av petroleumsloven 1-5, står det om dette:

*”Dersom annen norsk rett skal komme til anvendelse for slike innretninger må dette følge av bestemmelse i lov eller bestemmes av Kongen i Statsråd. En slik bestemmelse må være i overensstemmelse med folkerettens skranker for norsk jurisdiksjon.”*¹⁵³

Man fant det vanskelig å komme frem til en regel i lovteksten som satte en *”klar folkerettslig grense for norsk jurisdiksjon over utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert”*. Lovgiver var av den oppfatning at *”spørsmålet om en lov eller forskrift skal gis anvendelse på slike innretninger er så viktig at dette bør avgjøres konkret i den enkelte lov eller forskrift”* (min understrekning).¹⁵⁴

151

Stenvik (2006) s. 310

152

Slik også Stenvik (2006) s. 310

153

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 39 første spalte

154

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) s. 14 første spalte

Forarbeidene støtter dermed at det må følge noenlunde klart av patentloven om den er ment å virke for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert på den norske delen av kontinentalsokkelen.

Denne tolkningen er ikke problematisk. Det er ikke noe i veien for at lovgiver bestemmer at norsk lov setter formkrav til senere lovgivning, da en slik bestemmelse ikke vil binde Stortinget for fremtiden, men kun domstolene. Bestemmelsen gir heller Stortinget oppfordring til å vurdere den enkelte lovs anvendelse på norsk sokkel. Da vil bestemmelsen virke som en sikkerhetsmekanisme mot krenkelser av folkeretten.

Manglende årvåkenhet på dette punkt kan medføre at lovgivningen som burde vært gjorde gjeldende på norsk sokkel, ikke blir det. Dette vil senere kunne avhjelpest ved en lovendring.¹⁵⁵ Dette har også gyldighet for lover vedtatt før petroleumsloven. Dersom disse før petroleumsloven, etter ulovfestet rett, også fikk anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger under fremmed flagg som ikke var permanent plassert, og petroleumsloven har endret dette, kan dette lett avhjelpest ved en lovendring.

En lignende bestemmelse er inntatt i Svalbardloven § 2, som bestemmer at:¹⁵⁶

(1) "Norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Svalbard, når ikke annet er fastsatt."

(2) "Andre lovbestemmelser gjelder ikke for Svalbard, uten når det særskilt er fastsatt." (min understrekning)

---

¹⁵⁵

St.meld. nr. 9 (1999-2000) s. 28

¹⁵⁶

Lov om Svalbard av 17. juli 1924 nr. 11

I tilknytning til denne bestemmelsen har det i teorien vært problematisert om ”*særskilt er fastsatt*” innebærer et hjemmelskrav. Se for eksempel Ingebrigtsen¹⁵⁷ Ørebech¹⁵⁸ og Holmboe¹⁵⁹. Også Høyesterett har tatt stilling til dette.

Folkerettslig og etter norsk rett er det så store likhetstrekk mellom Svalbard og kontinentalsokkelen, at Høyesteretts tolkning av Svalbardloven må kunne anvendes analogisk for tolkningen av petroleumsloven § 1-5. Det samme gjelder for juridisk teori.

For det første er begge områder utenfor det området hvor Norge i henhold til alminnelige folkerett har jurisdiksjon.¹⁶⁰ Etter Havrettskonvensjonen har Norge fått eksklusiv jurisdiksjon over den norske delen av kontinentalsokkelen for innretninger som utfører petroleumsvirksomhet. Etter Svalbardtraktaten artikkel 1 fikk Norge den ”fulle og uinnskrenkede høihetsrett” over Svalbard. Således har Norge en særlig folkerettslig hjemmel for å utøve jurisdiksjon over Svalbard og kontinentalsokkelen. Dessuten regulerer både Svalbardloven og Petroleumsloven anvendelsen av annen norsk rett for disse områdene, og disse er tilsvarende i utformingen. Den rettspolitiske bakgrunnen for begge bestemmelsene synes å være at man søker å unngå brudd på våre folkerettslige forpliktelser.

I avgjørelsen inntatt i Rt. 1996 s. 624 var det spørsmål om ”*forskrift om fiskevernsonen*” også gjaldt for Svalbard. Etter forarbeidene fulgte det at forskriften også gjaldt for Svalbard, men to fiskeskippere, som var blitt ilagt bøter for overtredelse av forskriften, mente at denne ikke kunne gjelde for Svalbard ettersom lov om Norges økonomiske sone, som ga hjemmel for forskriften, bare

---

¹⁵⁷ Ingebrigtsen (2008) note 9

¹⁵⁸ Ørebech (1984) s. 164

¹⁵⁹ Holmboe (1997) s. 357.

¹⁶⁰ Se f.eks. St.meld. nr. 9 (1999-2000) s. 28: ”*Derimot har uttrykk som <<i>riket>>, <<norsk territorium>> og lignende formuleringer ikke alene vært ansett som tilstrekkelig til at loven også omfatter Svalbard.*”

bestemte at loven fikk anvendelse utenfor Kongeriket Norge.¹⁶¹ Dette tilfredsstilte ifølge fiskeskipperne ikke Svalbardloven § 2 annet ledd, da det ikke var ”særskilt fastsatt” at loven også gjaldt for Svalbard.

Høyesterett fant at fiskeskipperne ikke kunne høres med denne anførselen. Høyesterett mente at:

”[b]estemmelsen i Svalbardloven § 2 annet ledd om at ”Andre lovbestemmelser gjelder ikke for Svalbard, uten når det er særskilt fastsatt”, kan nok være et vesentlig moment ved fortolkningen av senere lovgivning ved spørsmålet om vedkommende lov omfatter Svalbard. Men bestemmelsen kan ikke – som de ankende parter nærmest syne å mene – innebære noe formkrav til senere lovgivning på den måten at loven bare kan få anvendelse for Svalbard hvis dette eksplisitt er sagt i teksten. Det ville være å gi Svalbard en rettskildemessig overordnet status i forhold til annen ordinær lovgivning. Det er det selvfølgelig ikke grunnlag for.”¹⁶²

Konklusjonen var at Svalbardloven § 2 annet ledd ikke innebar noe hjemmelskrav til senere lovgivning, men som en følge av bestemmelsen ville den være et vesentlig tolkningsmoment ved tolkningen av senere lovgivning. Høyesterett tok likevel stilling til om Svalbardlovens § 2 var oppfylt, og fant at:

”Her er for øvrig situasjonen at virkeområdet for loven er så klart forankret i teksten at vilkåret om ”særskilt fastsettelse” ville være oppfylt”¹⁶³

Spørsmålet ble senere omtalt i Stl.meld.nr.9 (1999-2000) om Svalbard på side 28. Her står det:

---

¹⁶¹ Lov av 17. desember 1976 nr. 91

¹⁶² Dommens side 634

¹⁶³ Dommens side 634

”Uttrykket <<særskilt ... fastsatt>> i svalbardlovens § 2 har tradisjonelt blitt tolket slik at det må finnes klare holdepunkter i lovteksten for at en aktuell lov skal gjelde for Svalbard. Klare uttalelser i forarbeidene har også i en viss utstrekning blitt ansett som tilstrekkelig. Derimot har uttrykk som <<i riket>>, <<norsk territorium>> og lignende formuleringer ikke alene være ansett som tilstrekkelig til at loven også omfatter Svalbard.”

Høyesterett tok på ny stilling til problemstillingen i avgjørelsen inntatt i Rt. 2007 s. 801. Det var her spørsmål om regnskapsloven skulle gjelde for selskaper registrert på Svalbard. Regnskapsloven § 1-1 første ledd omfattet etter den ankende parts mening ikke Svalbard, da bestemmelsen taler om regnskapspliktige som er hjemmehørende i Norge. Regnskapsloven § 1-1 annet ledd ga en fullmaktsbestemmelse som bestemte at Kongen kunne fastsette regler om lovens anvendelse for blant annet Svalbard. Noen slik fullmakt var ikke benyttet. Etter den ankende parts mening kunne derfor ikke regnskapsloven få anvendelse for Svalbard, jf. Svalbardloven § 2 annet ledd.

Høyesterett tolket dommen inntatt i Rt. 1996 s. 624, og så Stortingsmeldingen som er nevnt ovenfor før de konkluderte med:¹⁶⁴

*”Det må etter min mening etter dette kreves at det foreligger et noenlunde klart holdepunkt i den aktuelle loven eller dens forarbeider for at det skal anses særskilt fastsatt at den skal gjelde på Svalbard”.*¹⁶⁵

Regnskapsloven fikk etter Høyesteretts flertall derfor ikke anvendelse for Svalbard. Avgjørelsen er interessant da den slår fast at det må være klare

---

¹⁶⁴

Dissens 3-2

¹⁶⁵

Dommens avsnitt 37

holdepunkter enten i lov eller forarbeider for at den skal gis anvendelse for Svalbard. Således må lovgiver selv ha tatt stilling til spørsmålet. Det kan ikke anses tilfredsstillende om enten rettspraksis eller andre kilder slår fast at den aktuelle lov skal få anvendelse for Svalbard.

Juridisk teori har også tolket ordet ”*fastsatt*” i Svalbardloven § 2 slik at det i dette ligger et krav om at det er ”*uttrykkelig tatt stilling til om loven skal gjelde eller ikke gjelde på Svalbard, enten i lovteksten selv eller i forarbeidene.*”¹⁶⁶

Dette tilsier at det må fremgå av patentloven om den skal kunne anvendes for utenlandske flyttbare innretninger på norsk sokkel.

Hensynet til konsekvens og sammenheng i regelverket tilsier også at lovgiver må ha tatt uttrykkelig stilling til om patentloven skal komme til anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert på norsk kontinentalsokkel. Man bør kunne forutsette at lovgiveren til enhver tid er klar over eksistensen av bestemmelsen slik at en lov som ikke sier noe særskilt om spørsmålet, vurderes etter bestemmelsen i petroleumsloven § 1-5 annet ledd.¹⁶⁷

Hensynet til et legislativt grunnlag og forutberegnelighet for dem loven er ment å virke, tilsier at det kreves en uttrykkelig bestemmelse. Dette gjelder særlig her hvor da det er tale om jurisdiksjon utenfor det området hvor Norge i henhold til alminnelig folkerett har jurisdiksjon. Dessuten vil spørsmålet om patentinngrep og gyldigheten av et patent som oftest stå mellom private parter, og private aktørers orienteringsmuligheter begrenser seg stort sett til lovteksten.¹⁶⁸ Nå skal imidlertid ikke dette poenget overdrives ettersom aktørene på norsk sokkel ofte er store og ressurssterke selskaper. Men også mindre aktører opererer på kontinentalsokkelen.

---

¹⁶⁶ Ingebrigtsen (2008) note 7
¹⁶⁷ Holmboe (1997) s. 358
¹⁶⁸ Ørebech (1984) s. 171

Dette tilsier at det kreves en uttrykkelig bestemmelse om lovens virkeområde i patentloven eller dens forarbeider.

Stenvik argumenterer for at dersom det kreves eksplisitt lovgivning, vil dette innebære en fravikelse av det alminnelige prinsipp om at det geografiske anvendelsesområde for norsk rett beror på ”*nokså frie overveielser, i lys av lovens formål og reelle hensyn*”.¹⁶⁹ Selv om ordlyden i petroleumsloven § 1-5 annet ledd tilsier et formkrav til annen lovgivning, mener Stenvik at det er ingenting som tilsier at lovgiver har ment å gjøre en fravikelse fra dette alminnelige prinsippet. Av denne grunn mener han at det ikke kreves eksplisitt lovgivning for å gi norsk rett anvendelse på kontinentalsokkelen. Som nevnt i avhandlingens punkt 4.2 kan petroleumsloven § 1-5 ikke suppleres med ulovfestet rett. Jeg mener at patentlovens virkeområde ikke kan fastsettes etter en løsere tolkning, og er således uenig med Stenvik.

Samlet sett synes rettskildene å tale for at ”særskilt fastsatt” innebærer et hjemmelskrav for senere lovgivning. Det er bare juridisk teori som trekker i motsatt retning. Høyesteretts tolkning av Svalbardloven § 2 tilsier at ”*fastsatt ved lov*” skal tolkes videre enn hva ordlyden tilsier, ettersom uttalelser i forarbeider anses tilstrekkelig. Høyesteretts tolkning har stor rettskilde verdi, og det legges derfor til grunn at uttalelser i forarbeiderne tilfredsstillende ”*fastsatt ved lov*”, jf. petroleumsloven § 1-5.

Etter dette blir konklusjonen at det må det foreligge noenlunde klare holdepunkter i patentloven eller dens forarbeidet for at den skal kunne gis anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet på norsk sokkel.

---

¹⁶⁹

Stenvik (2006) s. 310

5.3 Er det bestemt for patentloven at den skal gis anvendelse for utenlandske flyttbare innretninger?

Patentloven inneholder ingen bestemmelser som sier noe direkte om dens virkeområde, og derfor heller ikke om den er ment å skulle anvendes for utenlandske flyttbare innretninger på norsk sokkel som ikke er permanent plassert.

Heller ikke forarbeidene sier noe patentloven er ment å virke for utenlandske flyttbare innretninger på norsk sokkel.¹⁷⁰

Da spørsmålet om patentloven er ment å virke for utenlandske flyttbare innretninger som ikke er permanent plassert på norsk sokkel ikke er behandlet av lovgiver, må det legges til grunn at patentloven ikke er anvendelig for slike innretninger.

En lovendring må derfor til for å gi patentloven et slikt omfang. Det er adgang til dette etter Havrettskonvensjonen, med unntak for de innretninger som omfattes av Havrettskonvensjonen artikkel 77.

6 KONKLUSJON

Svaret på oppgavens tema er sammensatt.

Jeg er av den oppfatning at patentloven kommer til anvendelse for alle norske innretninger som bedriver petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Dette følger av flaggstatsjurisdiksjonsprinsippet og petroleumsloven § 1-5.

Dessuten kommer patentloven til anvendelse for alle utenlandske innretninger som er permanent plassert på den norske kontinentalsokkelen.

---

¹⁷⁰ Brunsvig (1977) s. 161

Fra dette må det gjøres et unntak for de innretninger og fartøyer som er omhandlet i Havrettskonvensjonen artikkel 77. For disse kan patentloven ikke gis anvendelse. Dette er imidlertid kun av betydning for utenlandske innretninger og fartøyer. Norske innretninger er underlagt norsk rett etter Havrettskonvensjonen artikkel 92.

Patentlovens virkeområde kan uansett med fordel presiseres for å rydde bort uklarheter.

7 LITTERATURLISTE

7.1 Norske lover

- 1902 Almindelig borgerlig straffelov (Straffeloven) av 22. mai 1902 nr 10.
- 1910 Lov om patenter (patentloven av 1910) av 2. juli 1910 nr. 4
OPPHEVET
- 1915 Lov om domstolene (Domstolloven) av 13. august 1915 nr 5
- 1924 Lov om Svalbard (Svalbardloven) av 17. juli 1924 nr 11
- 1963 Lov om utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster (Kontinentalsokkelloven) av 21. juni 1963 nr 12
OPPHEVET
- 1967 Lov om patenter (Patentloven) av 15. desember 1967 nr 9
- 1976 Lov om Norges økonomiske sone (Økonomiske soneloven) av 17. desember 1976 nr 91
- 1977 Lov om arbeidsvern og arbeidsmiljø mv (Arbeidsmiljøloven) av 4. februar 1977 nr 4
OPPHEVET
- 1985 Lov om petroleumsvirksomhet (Petroleumsloven (1985)) av 22. mars 1985 nr 11
OPPHEVET
- 1993 Lov om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om

domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker (Luganoloven) av 8. januar 1993 nr 21

- 1994 Lov om sjøfarten (Sjøloven) av 24. juni 1994 nr 39
- 1996 Lov om petroleumsvirksomhet (Petroleumsloven (1996)) av 29. november 1996 nr 70
- 2003 Lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone (Territorialfarvannsloven) av 6. juli 2003 nr 57
- 2005 Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv (Arbeidsmiljøloven) av 17. juni 2005 nr 62
- 2005 Lov om mekling og rettergang i sivile tvister (Tvisteloven) av 17. juni 2005 nr 90
- 2008 Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (Utlendingsloven 2008) av 9. mai 2008 nr 13

7.2 Utenlandske lover

The Patents Act (UK)1977

The Continental Shelf Act (UK) 1964

7.3 Traktater

Svalbardtraktaten Traktat mellom Norge, Amerikas Forente Stater, Danmark, Frankrike, Italia, Japan, Nederlandene, Storbritannia og Irland og de britiske oversjøiske besiddelser og Sverige angående

Spitsbergen, trådt i kraft 14. august 1925

Genève-konvensjonen   Genève-konvensjonen om kontinentalsokkelen, trådte i kraft
29. april 1958

Wien-konvensjonen   Vienna Convention on the Law of Treaties
trådte i kraft 27. januar 1980

Luganokonvensjonen   Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrdelse av
dommer i sivile og kommersielle saker, trådte i kraft
16. september 1988

Havrettskonvensjonen   UNCLOS, the United Nations Convention on Law of the Sea,
trådte i kraft 14. november 1994

7.4   Forarbeider

Ot.prp.nr.50 (1976-1977) Om lov om endringer i straffeloven av 22. mai 1902 nr 10 og enkelte andre lover for å fastslå norsk jurisdiksjon på den norske del av kontinentalsokkelen og om bord på norske boreplattformer med mer.

Ot.prp.nr.72 (1982-1983) Lov om petroleumsvirksomhet

Ot.prp.nr.46 (1986-1987) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her

Ot.prp.nr.43 (1995-1996) Om lov om petroleumsvirksomhet

Ot.prp.nr.90 (2003-2004) Om lov om straff

Ot.prp.nr.49 (2004-2005) Om lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

NOU 1976:59	Privatrettslige regler for borefartøyer
NOU 1979:43	Lov om petroleumsvirksomhet
NOU 1983:57	Straffelovgivningen under omforming

7.5 Forskrifter, resolusjoner og meldinger

Forskrift om politidistrikt, namsmannsdistrikt, lagdømme og domssogn for utøvelsen av politimyndighet, namsmyndighet og domsmyndighet på kontinentalsokkelen og i norsk økonomisk sone, samt politimyndighet i havområdet utenfor Svalbards territorialfarvann, av 17.12.1999

Proklamasjon: Norges statshøyhet over norsk kontinentalsokkel for utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster, 31.5.1963

Truman sin sokkelproklamasjon av 29.9.1945

Stortingsmelding nr. 9 (1999-2000) Om Svalbard

7.6 Rettspraksis

Rt. 1923 s. 58

Rt. 1933 s. 529

Rt. 1936 s. 625

Rt. 1996 s. 624

Rt. 2004 s. 1018

Rt. 2007 s. 801

LB. 2005 s. 132664

7.7 Rettspraksis fra ICJ

North Sea Continental Shelf (ICJ Reports 1969 s.), Nordsjø-saken

7.8 Litteratur

Benyamini, Amiram	Patent infringement in the European Community Manchester, 1993
Brunsvig, Per	Patentrettens territoriale begrensning, særlig om patentbeskyttelse på den norske kontinentalsokkel Industrielt rettsvern; utgitt i forbindelse med Bryns Patentkontor 100 års jubileum, Oslo, 1977
Brunzelius, Karin M.	Utdrag fra en innledning om jurisdiksjonskompetanse vedrørende mobile boreplattformer NOU 1976:59 (1975)
Churchill, R.R. og Lowe, A.V.	The law of the sea Manchester, 1999

Cordes og Stenseng	Hovedlinjer i internasjonal privatrett Oslo, 1999
Eckhoff, Torstein	Rettskildelære, 5. utgave ved Jan E. Helgesen Oslo, 2000
Falck, Ingvald	Norsk lovkommentar til Tvisteloven 2008
Falkanger og Bull	Innføring i sjørett Oslo, 1999
Fleischer, Carl August	Petroleumsrett Oslo, 1983
Fleischer, Carl August	Folkerett Oslo, 2000
Fredriksen, Even og Norheim, Åsmund	Notat om praktiske problemer med de någjeldende jurisdiksjonsgrenser i kontinentalsokkelvirksomheten NOU 1992:23 – 1 (1991)
Gisle, Jon; Andenæs, Kristian; Bernt, Jan F; Falkanger, Thor; Gjønnnes, Arnhild D; Matningsdal, Magnus og Aarbakke, Magnus.	Jusleksikon 2002
Graver, Hans Petter	Prinsippet prinsipiell – om rettsprinsipper TfR-2006-189

Hagen, Lasse; Hammer, Ulf; Michelet, Thomas G og Stang, Trond	Petroleumsloven med kommentarer 1989
Holmboe, Morten	Sivilombudsmannens arbeidsområde – hva med Svalbard? Sivilombudsmannens årsmelding 1997 s.357
Hov, Jo	Rettergang III Oslo, 2007
Ingebrigtsen, Hanne Margrethe	Norsk lovkommentar til Svalbardloven 2008
Kaasen, Knut	Jurisdiksjonskompetanse med hensyn til sikkerhet i petroleumsvirksomhet LOR-1982-354
Krokeide, Kjetil	Norsk lovgivnings anvendelse på kontinentalsokkelen TfR-1981-51 (1981)
Matningsdal, Magnus	Norsk lovkommentar til straffeloven 2005
Nordtveit, Ernst	Norsk lovkommentar til petroleumsloven 2002
Ruud, Morten og Ulfstein, Geir	Innføring i folkerett Oslo, 2002

- Schei, Bårdsen, Nordèn, Reusch og Øie   Tvisteloven kommentarutgave bind I
Oslo, 2007
- Stenvik, Are   Patenters beskyttelsesomfang
Oslo, 2001
- Stenvik, Are   Patentrett
Oslo, 2006
- Ørebech, Peter   Om norsk lovgivnings anvendelse på
Svalbard
Lov og Rett 1984 s. 164
- Øyehaug, Knut Erling   Borefartøyer og jurisdiksjon
Oslo, 1986